

NORLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

SWOT-ANALYSE AV TREINDUSTRI I NORDLAND

Muligheter for bærekraftig treindustrialisering

Jarle Løvland og Bjarne Lindeløv

NORDLANDSFORSKNING
- NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

SWOT-analyse av treindustri i Nordland

Muligheter for bærekraftig treindustrialisering

Jarle Løvland og Bjarne Lindeløv

PUBLIKASJONSINFO

Copyright © 2023 NORDLANDSFORSKNING
Utgitt av Nordlandsforskning AS

Nordlandsforskning AS
Postboks 1490
N-8049 Bodø
Tlf. +47 754 11 810
nf@nforsk.no
www.nordlandsforskning .no

Tittel:
SWOT-analyse av treindustri i Nordland -
Muligheter for bærekraftig treindustrialisering
NF-Rapport nummer: 04/2025
ISBN (digital): 978-82-7321-907-7
ISSN (digital): 2704-033X

Forfatter(e): Jarle Løvland og Bjarne Lindeløv
Publikasjonsdato: 21. februar 2025
Prosjektansvarlig: Jarle Løvland
Forskningsleder: Brigt Dale
Prosjekt: SWOT-analyse av treindustrien i Nordland
Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Nordland
Emneord: SWOT-analyse, bærekraft, lokale og sirkulær produksjonsorganisering, regionale pilotområder, innovasjonsøkosystem og sortimentsøkonomi
Antall sider: 65 med vedlegg

Innholdsfortegnelse

FORORD	5
SAMMENDRAG	6
1. INNLEDNING	9
1.1 BAKGRUNN	9
1.2 NÆRMERE OM SWOT-ANALYSEN	10
1.3 NÆRMERE OM GJENNOMFØRINGEN	12
1.4 METODER OG DATAKILDER I ANALYSEN	13
1.5 STRATEGIER FOR ØKT LOKAL VERDISKAPING OG INDUSTRIALISERING	14
2. HOVEDELEMENTENE I ANALYSEN	17
2.1 NOEN RAMMEBETINGELSER FOR SKOGBRUK OG TREINDUSTRI	17
2.1.1 Fylkesplan Nordland og regional planstrategi	17
2.1.2 Innovasjonsstrategien (2014 – 2021, fornyet 2024)	17
2.1.3 Bioenergistrategi for Nord-Norge	17
2.1.4 Nasjonale og internasjonale rammer for skogbruk og treindustri	18
2.2 RESSURSGRUNNLAGET – SKOG OG AVVIRKNING	19
2.2.1 Skog- og trebasert verdiskaping i Nordland	20
2.2.2 Avvirkning av skog i Nordland	21
2.2.3 Tilgang på hogstmoden skog	22
2.2.4 Reguleringer av skogbruk og treindustri	28
2.3 DAGENS STRUKTUR I SKOGBRUK OG TREINDUSTRI NORDLAND	28
2.4 FORUTSETNINGER FOR NYE NISJER AV SKOGBASERT VERDISKAPING	30
2.5 BESKRIVELSE AV MULIGE PILOTOMRÅDER	31
3. MØTER MED AKTØRER I HELGELAND, VESTERÅLEN OG SALTEN	32
3.1 MON OG HOLLANDSVIKA - TØMMERKAI OG BIONÆRINGSPARK	32
3.2 SUSENDAL BYGDESAG	34
3.3 BØRGEFJELL-LAFT	34
3.4 SB SKOG HATTFJELLDAL	35
3.5 INNSPILL FRA ARBOR AS	35
3.6 MØTER I VESTERÅLEN	39
3.7 HADSEL KOMMUNE – STOKMARKNES MILJØHAVN	40
3.8 NORDPALL OG NORDLAKS	42
3.9 SORTLAND KOMMUNE OG INTERKOMMUNAL SKOGFORVALTNING I VESTERÅLEN OG LOFOTEN	43
3.10 KRONSTEINGRUPPEN AS	45
3.11 SALTEN	45
3.11.1 Hakrime i samarbeid med Nexans	46
4. SWOT - OPPSUMMERING AV FUNN	48
4.1 ANALYTISKE VURDERINGER AV GRUNNLAGSDATA OG MØTER/SAMTALER	48
4.2 EKSTERN ANALYSE – MULIGHETER OG TRUSLER	50
4.2.1 Muligheter	50
4.2.2 Trusler	50
4.3 INTERN ANALYSE – AKTØRER OG BRANSJE/SEKTORER	52

4.3.1	Styrker	52
4.3.2	Svakheter.....	53
5.	ANBEFALINGER	56
	REFERANSER	58
	VEDLEGG	60

Figurliste

Figur 1	Avvirkning av skog i nordre del av Nordland i perioden 2010 - 2023. Kilde: Statsforvalteren i Nordland.....	16
Figur 2	Avvirkning av skog sør i Nordland i perioden 2010 – 2023. Kilde: Statsforvalteren i Nordland.....	16
Figur 3	Utvikling i avvikling av skog i Nordland 2010 - 2023. Kilde: Statsforvalteren i Nordland/Økonomisystem for skogordningene.	21
Figur 4	Avvirkning av skog i Nordland 2023 kommunefordelt. Kilde: NFK, Nordland i tall, tabell SSB 03795.	22
Figur 5	Holandsvika bionæringspark. Kilde: Google Maps.....	33
Figur 6	Arbors fabrikkområde Hattfjelldal. (Kilde: Arbor).....	36
Figur 7	Oversiktsbilde Stokmarknes miljøhavn. Kilde: Stokmarknes miljøhavn	40
Figur 8	Lager og produksjonslinje hos Nordpall. ©Jarle Løvland	42

Tabelliste

Tabell 1	Skogareal, tilvekst og hogst i Nordland, Troms og Finnmark 2020. Kilde: Landskogtakseringen, SSB og Økonomisystem for skogordningene (ØKS).	18
Tabell 2	Bedrifter innenfor skog-/trerelaterte virksomhet i Nordland 2023. Kilde: Foretaksregistret/Biznode og Nordlandsforskning. Data uthentet desember 2024.....	29
Tabell 3	Sysselsetting og omsetning i skog- og trerelaterte virksomheter på Sør-Helgeland i 2023. Kilde: Foretaksregistret/Biznode, uthentet i desember 2024.	32
Tabell 4	Anslått verdiskaping pr m ³ for ulike anvendelser av massevirke og flis. Kilde: Prosess21 - ekspertgruppen for biobasert prosessindustri, sammenstilt av BIOPRO 2020 og øvrig statistikk.	38
Tabell 5	Sysselsetting og omsetning i skog- og trerelaterte virksomheter i Salten i 2023. Kilde: Foretaksregistret/Biznode, uthentet i desember 2024.	46
Tabell 6	Oppsummering av momenter fra SWOT-analysen	54

FORORD

Statsforvalteren i Nordland har over lang tid satset på utvikling av muligheter for skogbruks- og trebasert verdiskaping i Nordland, bl.a. gjennom den tidligere satsingen «Tre inn i fremtiden» med vekt på å utnytte tre og massivtre som byggemateriale i større og mer komplekse bygg.

Dette er fulgt opp gjennom en videre satsing på «Treindustrialisering for framtida i Nordland», som denne SWOT-analysen er en del av. Siktemålet er å kunne bidra til økt sysselsetting og framtidig lokal og regional verdiskaping, og en mer bærekraftig utnyttelse av de økende skogressursene i Nordland.

Vi vil takke deltakerne fra næringsliv, kommuner og utviklingsaktører i møter og intervjuer for deres bidrag og nyttige innspill til arbeidet med SWOT-analysen. En særlig takk til fylkesskogmester Geir Einar Sund og seniorrådgiver Runa Stenhammer Aanerød hos Statsforvalteren i Nordland for deres tilrettelegging og bistand i gjennomføringen.

Vi håper analysen vil være nyttig for det videre arbeidet med lønnsom og bærekraftig lokal sysselsetting og næringsutvikling i Nordland.

Bodø, desember 2024/februar 2025

Forfatterne

SAMMENDRAG

Denne rapporten oppsummerer en SWOT-analyse av treindustrien i Nordland utført av Nordlandsforskning på oppdrag, med fokus på muligheter for økt verdiskaping og sysselsetting gjennom bærekraftig utnyttelse av skogressurser.

Bakgrunnen for analysen er ønsket om å utnytte de betydelige og økende skogressursene i Nordland til økt lokal næringsutvikling og sysselsetting. Analysen inkluderer innhenting og presentasjon av statistikk, intervjuer med aktører i verdikjeden fra skog til treindustri og byggenæring og øvrige relaterte bransjer, samt vurdering av rammebetingelser.

Hovedelementer i analysen er en gjennomgang av rammebetingelser, strategier og planer inkludert fylkesplaner og regionale innovasjonsstrategier som påvirker skogbruk og treindustri. På bakgrunn av dette diskuteres mulige måter å styrke treindustrialisering i Nordland på.

Rapporten er inndelt 5 kapitler, der det innledningsvis redegjøres for bakgrunnen for SWOT-analysen og de metoder som er benyttet i gjennomføringen. Analysen bygger på bruk av sekundærdata i form av tilgjengelig statistikk og registerdata for skogbruk, treindustri og relatert næringsstruktur. På bakgrunn av dette er det foretatt en kartlegging av lokalisering og sammensetning av de mest aktuelle skogressurser som kan danne grunnlag for økt treindustrialisering. Skogressursdata fra NIBIO's database Kilden og Skogressurskartet danner grunnlaget for kartfesting av aktuelle områder med betydelige og voksende hogstmodne ressurser. Med bakgrunn i uttrekk av næringsstatistikk over bedrifter i tre- og skogrelaterte bransjer i Nordland har vi i samarbeid med Statsforvalteren identifisert mulige pilotområder der det også er innhentet innspill fra kommuner og næringsliv som grunnlag for nærmere vurdering av potensialet på kort sikt.

Et hovedperspektiv i analysen er å undersøke om det er mulig å utvikle og endre tilpasningen i skogbrukets verdikjede mot mer diversifisert virksomhet og lokal foredling av skogressurser enn tilfellet er i dag. Dette innebærer å markedsorientere avvirkning, bruk i mer bærekraftig retning med vekt på å skape en mer bærekraftig «sortiments-økonomi» lokalt. Når det forventes økte muligheter for avvirkning av hogstmodne volumer de neste tiårene blir det mer viktig å kunne økonomisere med uttaket av ressursene og sikre at de anvendes til størst mulig foredling og bidrar til vekst i treindustriell verdiskaping.

I første kapittel er det redegjort for dagens status i ressursgrunnlag, avvirkningsmønster og vekstpotensial ettersom bare ca. en sjettedel av tilveksten av skogressursene blir avvirket i dag. Metodene i SWOT-analysen og de rammeverk vi har benyttet fra relevante teoriområder blir også beskrevet i den innledende delen. SWOT-analysen er fokusert mot å identifisere sammenhengene mellom sterke og svake sider internt i bedrifter/bransjer sett i sammenheng med hvilke eksterne muligheter og trusler som kan finnes. For at dette skal kunne danne grunnlag for videre næringsutvikling har vi også koblet analysen til etablerte rammeverk for å analysere makroforholdene og rammebetingelser for skogbruk og trebasert produksjon og verdiskaping. Ofte vil næringsinnovasjon som f.eks. økt treindustrialisering

finne sted i et samspill mellom ulike aktører som næringsliv, kompetansemiljøer/FoU, virkemiddelapparat/offentlig sektor og lokalsamfunnsutvikling. Likevel vil det være ulike forutsetninger for hva som blir de beste alternativene videre, og dette legger vi vekt på ved å se nærmere på struktur og forutsetninger i tre pilotområder; rundt treindustrimiljøet i Sør-Helgeland, i Salten-regionen og i kommunene i Vesterålen/Lofoten-regionen. Som et bakteppe for dette blir hovedtrekk i avvirkning av skog de siste årene beskrevet.

I kapittel 2 er fokus på hovedelementene i analysen belyst ved en gjennomgang av noen sentrale planer og strategier som rammevilkår og grunnlag for prioritering av virkemiddelbruk framover. Dette handler bl.a. om regional planstrategi for Nordland, fornying av Nordlands innovasjonsstrategi, bioenergistrategien for Nord-Norge, samt nasjonale og bransjemessige strategier for treindustriutvikling og klimatilpasning. Dessuten beskrives også utvalg av nasjonale og internasjonale prosesser og rammebetingelser knyttet til næringsutvikling, bevaring av biodiversitet.

I tillegg til beskrivelsen av skogressurser og avvirkning gis det i kapittel 2 også en gjennomgang av hovedtrekkene ved skog- og trebaserte bedrifter i Nordland. Datamaterialet er i hovedsak basert på uttrekk av bedriftsdata og økonomiske data fra Brønnøysundregistrene (Enhetsregister/Foretaksregister) som er videre sortert og bearbeidet av Nordlandsforskning ved hjelp av verktøyet Biznode. Hvis man bare tar med aksjeselskaper og kommunale foretak er dette snakk om over 1000 bedrifter. Om vi inkluderer enkeltpersonforetak er antallet ca. 2500 registrerte enheter. Vi har i første omgang konsentrert analysen fokusert på de større foretakene, men vurderer at enkeltpersonforetakene vil kunne komplementere lokale prosesser gjennom mer målrettet oppfølging og mobilisering.

Ut fra beskrivelsen som fremkommer gjennom kartleggingen av ressurser og avvirkning, samt bedriftsdataene fra Brønnøysundregistrene har vi i første omgang pekt på tre aktuelle pilotområder der vi har gjennomført møter og intervjuer/samtaler med et utvalg av nøkkelaktører for å få innspill på veivalg og utviklingsmuligheter SWOT-analysen bør ta hensyn til. Innspillene fra disse møtene er oppsummert i kapittel 3, og gir et viktig bakteppe for hvordan skogbasert industriell virksomhet kan utvikles videre. Naturlig nok er struktur, forutsetninger og skala i den skogbaserte verdikjeden svært ulik og gir forskjellige rammer for å utvikle lokale «produksjonssystem» og økt lokal verdiskaping.

I kapittel 4 oppsummeres hovedfunnene i SWOT-analysen, og vi kobler vurderingene av eksterne muligheter/trusler mot interne forutsetninger hos aktørene i form av styrker/svakheter og eventuelle fortrinn som kan videreutvikles. I tillegg til å identifisere ressursgrunnlag, fortrinn og muligheter forsøker vi også å koble dette mot hvordan eksterne rammebetingelser og virkemiddelbruk hemmer eller fremmer en ønsket utvikling.

Eksternt påpekes det at skog- og trebasert næringsutvikling vil ha en økende betydning i grønn omstilling, fornybar energiutvikling og avkarbonisering av andre næringer. Ressurspotensialet i Nordland peker tydelig oppover, og grønn karbonutvikling har allerede en økende betydning for avkarbonisering av viktige deler av Nordlands eksportøkonomi.

Trusler og begrensninger for framtiden kan komme i form av økende krav til at skogarealer og deres økosystemeffekter til å absorbere klimautslipp som følge av at man ikke lykkes med å redusere norske klimautslipp etter de målsetninger som kan gi karbonnøytralitet i 2050.

Det foreligger også sterke sider og muligheter for synergier med bedre utnyttelse av felles infrastruktur som tømmerhavner, industrivirksomhet og energisystem. Dette kan skape økte muligheter både for treforedling og utnyttelse av samlokalisering og logistikk med øvrig industri og relaterte bionæringer. Eksempelvis er det tilgjengelig store energimengder i form av varme fra metallindustri/kjemisk industri som kan gjenvinnes og benyttes i biobasert verdiskaping og energieffektivisering.

Organiseringen av skogbrukets verdikjede og nedstrøms aktiviteter innen treforedling gir også en flaskehals for lokal videreforedling dersom ikke primærproduksjon som saging og primær bearbeiding av skogressurser og logistikkstøtte kan skje lokalt i større grad.

Rapporten avsluttes med noen anbefalinger til videre utvikling av økt treindustrialisering. Satsingen hos Statsforvalteren og koordinering med regionalt virkemiddelapparat for næringsomstilling bør videreføres også utover satsingen ut inneværende år. Den konseptuelle modellen for økt verdiskaping (lokal «sortimentsøkonomi») bør diskuteres og valideres med næringsaktører, kommuner og virkemiddelapparat som grunnlag for konkretisering av helhetlig strategi og prioritering av virkemiddelbruk for å lykkes. Særlig bør det legges vekt på hvordan fremveksten av nye nisjer og endret markedsorientering kan beskyttes i den tidlige fasen der man også konkurrerer med alternative forretningsmodeller og organiseringen av den skogbasert verdikjeden nasjonalt. Også regionalt i Nordland er det etter vår vurdering behov for å fokusere sterkere på hvordan man har en strategi for å balansere verdien av økende skogressurser som et tydelig element i den grønne omstillingen framover. Økende lokal foredling og verdiskaping kan kombineres med å utnytte verdien av økosystemtjenester og bevare biodiversitet og produktive skogressurser framover, men dette krever en fortsatt helhetlig og balansert tilnærming.

Rapporten konkluderer med at det er behov for bedre koordinering mellom aktører og støtte fra myndighetene for å utvikle treindustrien. Det anbefales også å utnytte lokale ressurser gjennom nettverksbasert samarbeid og fokus på bærekraftig forvaltning.

Rapporten fremhever at en strategisk tilnærming til utviklingen av treindustrien i Nordland kan bidra til økt sysselsetting og bærekraftig økonomisk vekst, med skogen som en sentral ressurs i denne utviklingen.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Rammen for analysen som er beskrevet i konkurransegrunnlaget fra Statsforvalteren i Nordland, er ønsket om å kunne utnytte de betydelige skogressurser som finnes i Nordland til næringsutvikling og verdiskaping i kommuner og lokalsamfunn.

Grunnlaget for SWOT-analysen er innhenting av grunnlagsinformasjon i form av statistikk, analyser, samt kvalitativ innhenting og bearbeiding av informasjon av et utvalg nøkkelinformanter til å belyse de viktigste forutsetningene for økt verdiskaping i form av

- nærmere beskrivelser av ressursgrunnlaget i skogbruk og sidestrømmer, tilgjengelighet
- hovedtrekkene i dagens organisering og virksomhet i skogbruk og treindustriens verdikjede i Nordland
- rammebetingelser for skog- og trebasert industrialisering i Nordland med regionale variasjoner
- intervjuer med nærings- og utviklingsaktører med basis i skogbruk og treforedling i regioner i Nordland med ressurstilgang og aktiviteter innenfor verdikjeden fra skog til sluttprodukter av tre

Et bakteppe for en økt satsing på treindustrialisering i Nordland er det betydelige ressurspotensialet som er beskrevet i vedlegg og referanser i konkurransegrunnlaget og statistikk. Dette bildet bekreftes også i landsskogtakseringer og analyser av data fra faste prøveflater og de nasjonale og regionale ressurskartleggingene som NIBIO utfører¹. Disse analysene gir ressursanslag for nåsituasjonen og forventet utvikling framover med tanke på vekst og mulig avvirkning.

Også skogens rolle ift. klimatilpasning inngår i analysene. Med vedvarende lav avvirkning sammenlignet med tilvekst av skog, skapes det et grunnlag for økt avvirkning og verdiskaping etter hvert som skogen når hogstmoden alder. Med klimaendring og temperaturøkning skjer det også en endring i utbredelse av skogressurser og artssammensetning, samt at potensialet for degradering av skog og karbonlekkasjer øker.

Et annet holdepunkt som tilsier økt søkelys på foredling av skogressurser, er Norges forhold til EU og de regulative endringer som skjer der. LULUCF direktivet (2018/841²) pålegger EU-land (og Norge) å inkludere skogressursenes betydning for klimatilpasning i sin nasjonale politikk og reguleringer. Økt vekt på utnyttelse av skogressurser for karbonfangst og klimatilpasning må avveies mot høsting og bruk av skogressurser. Dette betyr også et sterkere incentiv for økonomisering med og økt foredling av skogressurser som sikrer forbedring av karbonavtrykket og mer langsiktig deponering/lagring av karbon fra skogressurser i form av produkter og bygg framfor som energikilde og energigjenvinning.

I grunnlaget for gjennomføringen av SWOT-analysen fra Statsforvalteren i Nordland er det lagt vekt på at denne analysen skal beskrive styrker og svakheter ved dagens treindustri,

¹ NIBIO Rapport Vol 8 No 85 (2022) Skogressurser i Norge: Status og fremtidsscenarioer, og NIBIO Rapport Vol 9 Nr 40 (2023) Skogressurser i Norge: Status og fremtidsscenarioer for 6 regioner.

² Se EU-direktiv – document 32018R0841 - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.156.01.0001.01.ENG

samt muligheter og utfordringer for framtida. Siden treindustrien inngår i en verdikjede fra skogressurser til sluttprodukter er det viktig at analysen også har søkelys på samspill i hele verdikjeden.

Tabell 1. Fakta om skogen og skogbruket i Nordland. Kilder: Landsskogtakseringen, NIBIO, Statsforvalteren i Nordland.

Nøkkelopplysninger	Størrelse
Skogdekt areal (Landsskog 2011)	10,0 mill. daa
Produktivt skogareal	6,74 mill. daa
Volum, alle treslag u/bark	41,2 mill. m ³
Årlig tilvekst, alle treslag u/bark	1,2 mill. m ³
Skogreist areal	700 000 daa
Sitka- og lutzgran	120 000 daa
Karbonbinding	65 mill. tonn CO ₂
Antall skogeiendommer (>25 daa)	10 650
Forvaltningsareal nøkkelbiotoper (MiS - privat)	50 000 daa
Naturtyper, A-lokaliteter utenfor verneområder	47 533 daa
Planting siste 4 år	5 900 daa/år
Avvirkning siste 4 år	193 000 m ³ /år
Ungskogpleie (2018-2022)	1 597 daa/år

1.2 Nærmere om SWOT-analysen

SWOT-analyse et redskap som benyttes av bedrifter, organisasjoner og bransjer i utviklingen av forretnings- og konkurransestrategi, og innebærer at organisasjonen systematisk ser på indre faktorer (Styrker/svakheter) i relasjon til trekk ved omgivelsene (trusler/muligheter). I strategiutviklingen vil man søke å identifisere bedriftens styrker og ressursgrunnlag og hvordan man kan styre innsatsen dit den gir best grunnlag for å utvikle konkurranseposisjon med fortrinn og langsiktig bærekraft.

Stikkordsmessig har man i analysen fokus på hva som utgjør sterke sider i form av nåværende posisjon/utgangspunkt, verdifulle ressurser, relasjoner, kompetanser og menneskelige ressurser, ledelsesmessige ressurser, eiere, og partnerskap som kan danne grunnlaget for forsterking av fortrinn og gi (varige) konkurransefortrinn.

Endringer i markedsmessige forhold kan være en faktor, f.eks. ved at bevissthet om fortrinn ved bruk av skog og treprodukter kan gi økt etterspørsel og lønnsomhet i treforedling.

Eierskap og eierstruktur har også betydning i forhold til hvor krevende det kan være å få til storskala virksomhet og koordinering av hogst og transport av volumer.

Transportinfrastruktur og tilgang på egnede arealer for logistikk eller produksjon påvirker også hvilken markedsorientering som blir viktig for skogbrukets verdikjede på kort sikt.

Ettersom SWOT-analysen mer fungerer som en systematisk sjekkliste for samlet analyse av interne sterke og svake sider i forhold til utviklingstrekk i omgivelsene, vil rammen fra vår side også være teori og kunnskap knyttet til strategiutvikling (på bedrift- og bransjenivå),

regional vekstteori og innovasjonsledelse (smart spesialisering og diversifisering av beslektet næringsinnovasjon), klyngeutvikling og samspill med reguleringer, forvaltning og institusjonelle forhold. Det teoretiske grunnlaget for omstilling og innovasjon i bedrifter og regionalt klyngesamarbeid vil bl.a. benytte innsikt fra såkalt ressursbasert strategiteori og industriell økonomi (f.eks. Porters analysemodeller av hva som skaper varige konkurransefortrinn for bedrifter, bransjer og land³). For samlet vurdering av institusjonelle omgivelser vil såkalte PESTEL-analyser brukes til å oppsummere og gruppere de eksterne dimensjonene i SWOT-analysen.

Skjematikken i SWOT-analysen passer i mindre grad med den strategiske og analytiske tilnærmingen vi mener er nødvendig for å kunne vurdere økte industrialiseringsmuligheter, men kan være en situasjonsanalyse som så settes inn i en strategisk kontekst der man videre fokuserer på hvordan man kan endre rammebetingelser og organisering av virksomheten i skog-/biobasert verdiskaping i retning av mer sammensatt og økt lokal verdiskaping og sysselsetting. Situasjonsanalysen må inngå i en større sammenheng med fokus på makroomgivelser, strukturelle, institusjonelle og politiske forhold (tilsvarende det man vanligvis kaller PESTEL-analyser⁴, der man har fokus på konkurranseomgivelser og drivkrefter som påvirker utviklingen av bedrifter og bransjer. Her spiller forvaltning og regulering av næringsvirksomheten sterkt inn.

Som forutsetning for å en slik omgivelseranalyse kan det også være anbefalt å gjøre en mer bransjerettet strategisk analyse av konkurranseforhold. Ofte gjøres dette innenfor et industriøkonomisk og strategisk perspektiv som eksempelvis Michael Porters rammeverk for konkurranseanalyser som dekker både bedrift, bransje og et nasjonalt analysenivå. Hovedtrekkene i en slik industriøkonomisk forståelsesramme er at bransjestrukturen reflekterer viktige trekk og faktorer som gir aktørene muligheter for å kunne gjøre grunnleggende strategiske valg av konkurransestrategi for en bedrift eller bransje. Porter peker på konkurransekrefter bedrifter/bransjer må forholde seg til som fare for nyetableringer, forhandlingsstyrken til kunder (i verdikjeden), trusler fra substitutter i form av varer og tjenester, leverandørenes forhandlingsstyrke og maktforhold, samt i hvilken grad det foregår rivalisering i dagens konkurranse. Den kunnskap man oppnår med en slik bransjeanalyse vil kunne benyttes til å velge strategiske hovedretninger for tilpasning i form av enten effektivisering/kostnadslederskap som fjerner marginer og motivasjon for nyetableringer og rivalisering. Eller man kan velge en strategi basert på differensiering der man videreutvikler verdien av kunderelasjoner og kundelojalitet til økt og bredere verdiskaping og konkurransemessige fortrinn. En tredje generell mulighet er at bedriften/bransjen velger en mer fokusert strategi som kan være en blanding av kostnadslederskap og differensiering.

³ Porter ME, 1979 Mar/Apr, 'How competitive forces shape strategy', Harvard Business Review.

Porter ME, 1980, "Competitive Strategy: Techniques for Analysing Industries and Competitors". The Free Press.

Porter ME, "Towards a Dynamic Theory of Strategy", Strategic Management Journal 1991, vol. 12, 95-117.

⁴ PESTEL er et rammeverk for analyse av eksterne faktorer basert på en engelsk forkortelse: Political, Economic, Social, Technological, Environmental and Legal factors.

På bedriftsnivå suppleres ofte disse metodene med strategiske ressurs- og organisasjonsanalyser som nærmere undersøker hvilke ressurser og faktorer som kan gi opphav til ressursfortrinn og varige konkurransefortrinn for vedkommende næring/bedrift. Slike analyser benytter gjerne det såkalte VRIO-rammeverket⁵ til å gjennomgå foretaket/bransjens ressursgrunnlag og organisering til å bestemme hvor man har varige eller midlertidige konkurransefortrinn som kan utvikles strategisk. Analysen drøfter ressursenes beskaffenhet og hvorvidt disse kan gi fortrinn i konkurransen eller ikke, og reflekterer over om ressursene er verdifulle (Value), sjeldne (Rarity), imiterbare (Imitable) og organisert/utnyttet (Organization)

Selv om disse metodene og analysene ikke er blitt gjennomført innenfor den begrensede ressursrammen for SWOT-analysen er det naturlig å benytte rammeverkene og kriteriene som et bakteppe i analysen og det vi oppfatter som en hensiktsmessig videreutvikling og oppfølging av denne. SWOT-analysen bygger også opp under problemstillinger som følges videre opp gjennom satsingen på treindustrialisering hos Statsforvalteren i Nordland og andre regionale utviklingsaktører i fortsettelsen.

1.3 Nærmere om gjennomføringen

SWOT-analysen vil også kunne inngå som et viktig kunnskapsgrunnlag både for treindustrialisering i Nordland generelt, som fokuserer på mer bærekraftig utnyttelse av kystskogressurser i Nord-Norge og mer effektiv karbondeponering i bruken av skogressurser og sidestrømmer knyttet til skogbrukets verdikjede, bygg- og anleggssektoren og energisektoren (gjennom redusert forbrenning av tre). I den forberedende fasen har det vært arbeidsmøter med Statsforvalteren for å presisere tilnærming, metoder og datagrunnlag som kan danne grunnlag for SWOT-analysen. Det er også diskutert hvordan prosjektet kan få nødvendig bistand og tilgang til nøkkelkompetanse hos SF i gjennomføringen. Til nå har dette omhandlet en gjennomgang av datagrunnlaget som benyttes ifm. skogtakseringer og strukturen i databasen bak Skogressurskartet, som driftes av NIBIO. Disse data og spørremulighetene gjør det mulig å stedfeste skogressurser ut fra ulike arealkriterier som bonitet, hogstmodenhet og artssammensetning. Dette kan benyttes til å identifisere grunnlaget for regionale piloter i Nordland med tilgang på uutnyttede skogressurser som kan brukes til å få i gang lokale/regionale produksjonssystem som både er mer bærekraftige og lønnsomme. I neste fase blir datakildene i Skogressurskartet hos NIBIO benyttet til å beskrive sammensetning, utbredelse og konsentrasjoner av artsgrunnlag som tilfredsstillende krav til produktivitet, hogstmodenhet og markedsmuligheter. For å kunne bruke disse data på en hensiktsmessig måte vil den skogfaglige kompetansen hos SF være avgjørende. Bearbeidingen av disse data vil kunne ut i en areal- og ressursbeskrivelse av skogressursene i Nordland og tentative konsentrasjonsområder som vil være aktuelle som

⁵ Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, ss. 99-120.

piloter for økt avvirkning, treindustrialisering og ny produksjonsorganisering. Pilotområdene som har vært drøftet så langt vil være ulike både med tanke på ressursgrunnlag og sammensetning, tilknytning til skogbrukets verdikjeder og markedsstruktur. Vi har i analysen identifisert tre interessante områder for videre vurdering i SWOT-analysen, der både ressursforutsetningene og de eksterne faktorene varierer.

I Sør-Helgeland finner vi treindustriell virksomhet og skogbruk som er nært knyttet til organiseringen og strukturen i norsk skogbruk utenfor Nordland. SWOT-analysen vil her ha fokus på hvordan ressurs- og aktivitetsgrunnlaget på kort sikt gir muligheter for økt diversifisering regionalt, som alternativ til dagens struktur. Eksempler på dette kan være å avklare hva som er de viktigste forutsetningene og barrierene for å styrke samarbeid og nettverksbygging f.eks. omkring Arbors produksjon av sponplater i Hattfjelldal, og etableringen av småskala sagbruksvirksomhet i Susendal.

Tilsvarende har vi undersøkt ressursgrunnlaget nord for Saltfjellet (Salten, Ofoten, Vesterålen og Lofoten) og beskrive ressurs- og aktørgrunnlaget med bruk av data fra NIBIO. Tilgjengelighet til skogressurser, og dermed kostnader knyttet til avvirkning, er en bestemmende faktor for hvilke ressurser som kan utnyttes lønnsomt. For kystskogbruket vil lokaliseringen av tømmerhavner, industriområder og sjøbasert logistikk være en viktig faktor for økt avvirkning og lønnsomhet. Vi ser derfor for oss at det vil være hensiktsmessig å inkludere pilotområder langs kysten med bakgrunn i sjøtransport for avvirkning og leveranse av tømmer som en type pilot som bør belyses.

Ut fra den innledende kartleggingen har vi gjennomført intervjuer/samtaler og møter med nøkkelaktører knyttet til skogbruk, kommuner, treindustri, BAE-aktører for å kvalitetssikre grunnlagsdata og identifisere SWOT-faktorene for de ulike regionale områdene som kan danne grunnlag for pilotutvikling videre. Her fokuserer vi på etablerte tømmerhavner og industriområder i fylket, samt områder hvor det ligger til rette for uttak med bruk av sjøtransport. I disse områdene vil det være interessant å klarlegge både ressursgrunnlaget og potensial for økt foredling av skogressurser til lokal verdiskaping. Avslutningsvis vil datagrunnlaget fra sekundærdata, kartlegging og statistikk bli sammenstilt til en kort oppdragsrapport i tråd med føringene i konkurransegrunnlaget. Utkast til rapporten forelegges oppdragsgiver i arbeidsmøte og sluttføres i form av rapport og formidlingsmaterieill. Den videre bruken avtales nærmere med oppdragsgiver i tilknytning til videreføring av arbeidet med treindustrialisering i Nordland.

1.4 Metoder og datakilder i analysen

SWOT-analysen er (som forutsatt i bestillingen) basert på innhenting og bruk av statistikk, analyser og intervjuer med et utvalg næringsaktører og virkemiddelaktører i fylket. Statistikkgrunnlaget omfatter data fra SSB, Kystskogbruket, Statsforvalteren i Nordland, Nordland fylkeskommune, Landbruksdirektoratet skogstatistikk, Økonomisystem for skogordningene, Brønnøysundregistrene, Biznode og andre næringsrelevante kilder.

I tillegg til bruk av statistikk og registerdata er det gjennomført dialogmøter og intervjuer med et begrenset utvalg av aktører fra verdikjeden for skogbruk og treforedling i Nordland. Utvalget er gjort ut fra en sammenstilling av data om lokaliseringen av hogstmodne skogressurser og aktuelle næringer og næringsaktører som vil kunne belyse lokale utviklingsmuligheter og forutsetninger for økt skogbasert verdiskaping. Til tross for begrensninger i omfanget av mulige innspill som er innhentet har dette samlet gitt oss et bedre grunnlag for en SWOT-analyse av treindustri i Nordland. Vi ser også at det vil kunne utvikles og forbedres i en videre prosess.

Når vi sammenholder kartet over lokaliseringen av hogstmodne (bar)skogressurser med lokaliseringen av aktuelle bedrifter/næringsaktører, gir det oss et grunnlag for å kunne identifisere geografiske pilotområder med potensial for økt industrialisering basert på samarbeid om utnyttelsen av lokale skogressurser. Vi har i denne analysen valgt å konsentrere oss om tre ulike regioner eller pilotområder; Sør-Helgeland med tyngdepunkt i Hattfjelldal, Grane og Vefsn; kommunene i Salten og kommunene i Vesterålen og Lofoten. Disse regionene representerer ulik grad av skala i tilgjengelige skogressurser og etablert næringsmiljø, og gir dermed ulike forutsetninger for å utvikle ny verdiskaping som baserer seg på økt grad av lokal foredling og samarbeid. Vi har også kalt disse pilotområder og de er noe nærmere beskrevet i avsnitt 2.5.

1.5 Strategier for økt lokal verdiskaping og industrialisering

Prosjektet «Treindustrialisering i Nordland» hos Statsforvalteren i Nordland har som nevnt innledningsvis som formål å bidra til økt sysselsetting og framtidig lokal verdiskaping ut fra en bærekraftig bruk av skogressursene i fylket. Dette kan skje gjennom en bedre utnyttelse av skogressursene og økt videreforedling. I denne utviklingen vil aktørene i næringen og kommunene spille en viktig rolle.

Skogbruk og treindustri i Nordland er en del av den samlede strukturen og organiseringen av skogbasert produksjon og verdikjede i Norge, og dette legger også visse forutsetninger for hvilke rammebetingelser som finnes for omstilling og økt lokal verdiskaping. Dagens næringsstruktur rommer både aktiviteter i den øvre delen av verdikjeden, men er også påvirket av struktureringen og konsentrasjonen som skjedde på starten av 2000-tallet, bl.a. med nedleggingen av sagbruk og høvleriet ved Nesbruket på Halsøy i Mosjøen i 2009/2010. Effektiv logistikk og samordning av produksjon med basis i tyngdepunkter i skogbruk i sør har lagt grunnlag for næringsutvikling på skogbruk og treindustri som også i dag er en viktig rammebetingelse for omstilling. Utviklingen har lagt vekt på produksjonsmessig effektivisering som bidrar til økt konsentrasjon av eierskap og videreutvikling av verdiskaping på landsbasis, og dette legger føringer på hvilket handlingsrom lokale strategier for verdiskaping kan ha.

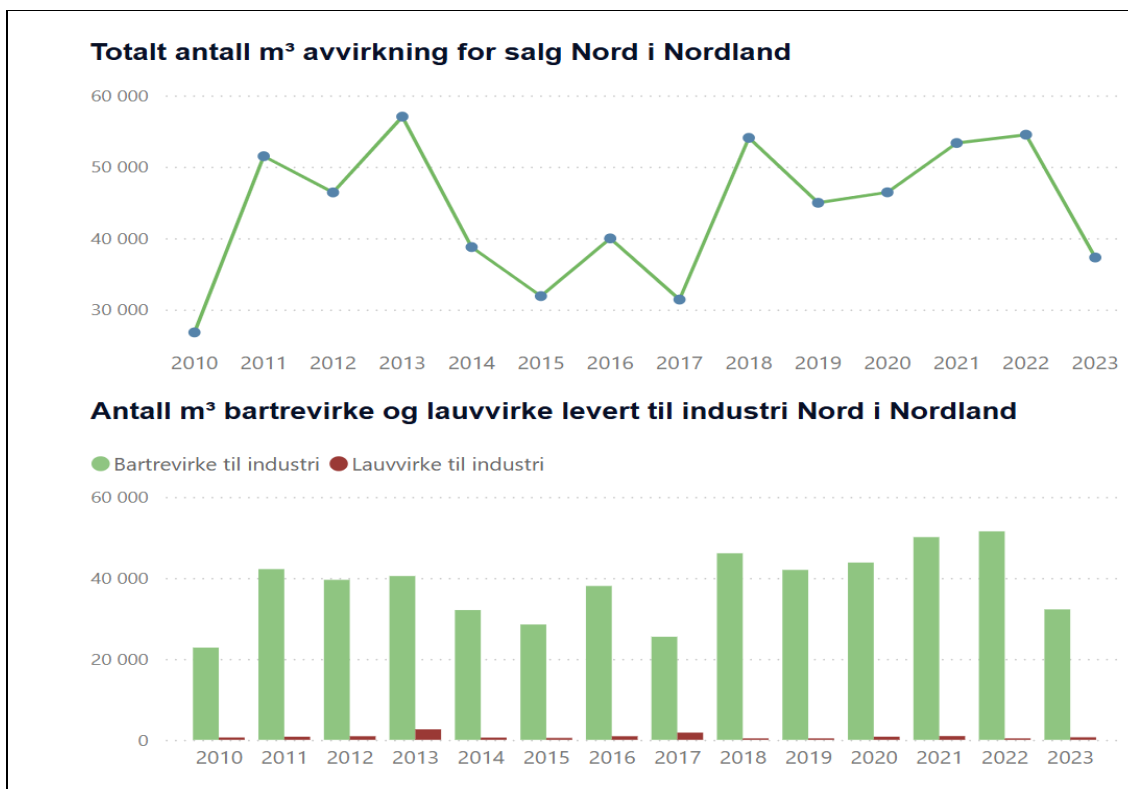
Med økende eierkonsentrasjon og koordinering av aktivitetene i verdikjeden ut fra effektivisering vil det ofte utvikles en skalaøkonomisk tilpasning som setter rammer for hva

som er lokalt lønnsomt og mulig å endre, og hvordan avvirkning av skog skjer og utnyttes. Konsentrasjonen av primærproduksjon som sagbruksvirksomhet begrenser også mulighetene til å endre markedsorienteringen av den primære produksjonen på en måte som fremmer lokal utvikling. Også innenfor byggenæringene og distribusjon av byggevarer er det en betydelig grad av konsentrasjon og kjededannelser som også påvirker muligheter for å finne mer lokale produksjonstilpasninger.

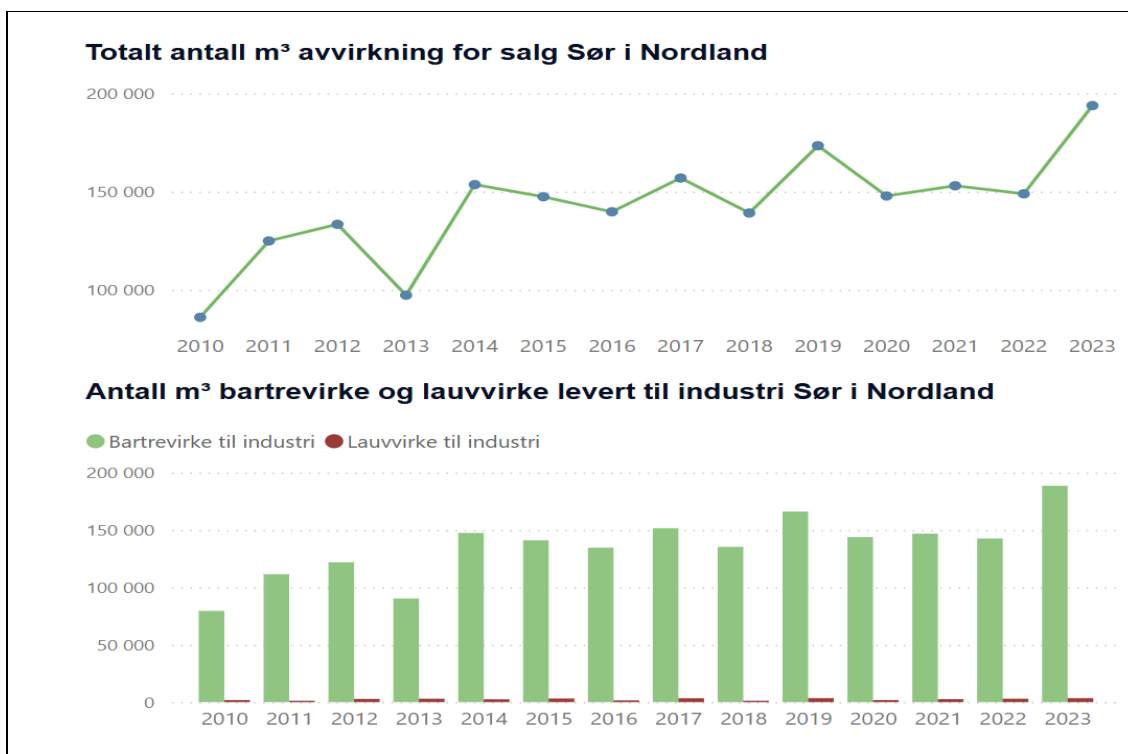
Samlet betyr dette at nye mulighetsområder for økt sysselsetting og verdiskaping må finnes i et samspill mellom å utnytte de forventede økte volumer av skog som vil kunne avvirket i Nordland til å utvikle nye nisjer og en mer diversifisert og verdiskapende bruk av begrensede volumer. For å få til dette må man utnytte både tilgjengelige skogressurser (ressursfortrinn) der de finnes og/eller vil komme til å finnes, samtidig som skalaøkonomien i dagens tilpasning av aktiviteter i verdikjeden kan motvirkes gjennom nettverksbasert samarbeid og felles markedsorientering. Økonomisk kan dette sies å være en form for såkalt regional smart spesialisering som Nordland og andre regioner i EU legger til grunn for framtidig utvikling.

SWOT-analysen legger dette til grunn ved å fokusere mot mulighetene i områder der ressursmessige muligheter og eksisterende næringsmiljø åpner for å kunne utvikle nye markedsnisjer og -segmenter i en lokal «sortimentsøkonomi» som motvekt.

Bedriftssamarbeid og lokal koordinering av samarbeid blir viktige forutsetninger for å kunne etablere og videreutvikle nye og bærekraftige forretningsmodeller i samspill og konkurranse med dagens struktur. Mulighetene ligger i å kunne markedsorientere utnyttelsen av knappe begrensede skog- og tømmerressurser til «riktige» anvendelser der økt bredde i produktsortiment både kan utnytte råvarekvaliteter og skape et bredere sortiment av lønnsomme anvendelser.

Figur 1 Avvirkning av skog i nordre del av Nordland i perioden 2010 - 2023. Kilde: Statsforvalteren i Nordland.

Figur 2 Avvirkning av skog sør i Nordland i perioden 2010 – 2023. Kilde: Statsforvalteren i Nordland.

2. Hovedelementene i analysen

2.1 Noen rammebetingelser for skogbruk og treindustri

2.1.1 Fylkesplan Nordland og regional planstrategi

I den nåværende fylkesplanen for Nordland (2013 – 2025) er det understreket at arealplanleggingen skal tilrettelegge for et mangfoldig næringsliv og nødvendig infrastruktur og ha fokus på mulighetene for vekst og verdiskaping på grunnlag av ressursgrunnlaget i fylket. I planstrategien for perioden 2024 – 2028 som nylig er vedtatt blir det understreket at utviklingen skal legge vekt på god balanse mellom bruk og vern av natur og arealer. Bruk av skogressurser på en bærekraftig måte blir da viktig for det nødvendige grønne skiftet og avkarboniseringen av sektorer som har høyt karbonavtrykk.

2.1.2 Innovasjonsstrategien (2014 – 2021, fornyet 2024)

Nordlands strategi for næringsinnovasjon og regional utvikling har de siste 10 årene vært forankret i prinsippene for smart spesialisering som også regioner i naboland og EU benytter. Strategien legger vekt på at regioner i større grad må utvikle næringsliv og bærekraftig næringsvirksomhet gjennom å utvikle nye nisjer der man har ressursmessige fortrinn og forutsetninger for å oppnå konkurransedyktig verdiskaping og eksport. Til nå har fokusområdene i strategien vært knyttet til marin bioproduksjon, energibasert industri samt natur- og opplevelsesbasert reiseliv. Ved rulleringen av planstrategiprosessen siste år ble det også fra Statsforvalteren gitt innspill for å styrkede landbaserte bionæringenes rolle i regional næringsutvikling og det grønne skiftet.

2.1.3 Bioenergistrategi for Nord-Norge

Statsforvalterne i Nordland, Troms og Finnmark laget i 2021 en felles strategi for bioenergi for Nord-Norge som peker på de store og uutnyttede mulighetene som finnes for økt utnyttelse av bioressursene til økt verdiskaping og å erstatte fossile energikilder. For året 2020 var avvirkningen i landsdelen på ca. 258000 m³, og altså bare vel 13% av potensialet. Fylkestinget i Nordland sluttet seg høsten 2021 til strategien som et viktig element i å få til omstillingen mot det grønne skiftet, der bionæringene spiller en viktig rolle både for avkarbonisering av energiintensive næringer og langsiktig deponering av karbon som alternativ til forbrenning og energigjenvinning.

Tabell 1 Skogareal, tilvekst og hogst i Nordland, Troms og Finnmark 2020. Kilde: Landskogtakseringen, SSB og Økonomisystem for skogordningene (ØKS).

	Nordland	Troms og Finnmark	Totalt
Totalt skogareal (mill. dekar)	10	18	28
Produktivt skogareal (mill. dekar)	6	8	14
Antall skogeiendommer	11200	9400	20600
Stående kubikkmasse (mill. m ³ u/bark)	36	37	73
Årlig tilvekst (m ³ u/bark)	1200000	740000	1940000
Avvirkning 2020 (m ³)	194000	64000	258000

Vi ser at det ligger et betydelig potensial for økt avvirkning og utnytting av nordnorske skogarealer, da bare vel 13% av tilveksten ble utnyttet til avvirkning i 2020 for Nord-Norge som helhet.

2.1.4 Nasjonale og internasjonale rammer for skogbruk og treindustri

I regjeringens satsing på *Grønt industriløft* blir det understreket at Norge skal ha verdens mest bærekraftige skogbruk og at bioressursene skal brukes til klimavennlige og miljøvennlige produkter, samt brukes til biodrivstoff og omstilling av industri og skape lange verdikjeder i Norge. Man har etablert virkemidlet Bionova for å bidra til innovasjon i bionæringene, og vil også arbeide med forbedring av infrastruktur for å få til økt videreforedling og bedre transportløsningene ifm. Nasjonal transportplan (NTP)⁶. Også regjeringens strategi understreker skogbruket og treindustriens sentrale rolle i det grønne skiftet⁷.

Også innenfor strategien til **Treindustrien** vektlegges tilpasning til bærekraft og klimamål tungt og det pekes på å stimulere omstilling for økt bruk av tre som fornybart byggemateriale samtidig som man forholder seg til naturen og bioressursenes mangfold og bærekraft. I produksjon vektlegges økt energieffektivitet og bruk av fornybare energikilder, mens man samtidig vil styrke klimaavtrykket av den omfattende transportvirksomheten som

⁶ Se avsnitt 4.9: Skog- og tre- og bionæring, s.180, samt «Samarbeid i verdikjeden skog og tre», november 2016.

⁷ Skog- og trenæringa – ein drivar for grøn omstilling. Regjeringens strategi v/landbruks- og matdepartementet, 2019.

industrien er avhengig av. Samordning av modulvogntog og tømmerveinettet blir viktig for å redusere CO₂-utslipp.

Bruk av tre som byggemateriale og mer kortreiste verdi- og transportkjeder blir sammen med økt resirkulering/gjenvinning av byggematerialer og -avfall viktig for å redusere klimaavtrykket av skogbruk, treindustri og avledet virksomhet.

For å sikre bærekraftig balanse mellom vern og utnyttelse av areal- og skogressurser spiller sertifiseringsordningen PEFC⁸ og FSC⁹ en viktig rolle. PEFC skogstandard er mest utbredt og definerer krav til skogeiers forvaltning og skogdrift. FSC Skogsertifisering innebærer at skogen blir drevet i tråd med internasjonale prinsipper og kriterier.

Internasjonalt må norsk skogbruk også forholde seg til EU-direktiv som **LULUCF**¹⁰-forordningen, som omhandler en balansert utnyttelse av skogressurser i produksjon for å sikre at EU- og EØS-landene kan nå sine klimamål. Et hovedpoeng her er at bioproduksjonen i skog har en absorpsjonseffekt på CO₂-utslipp og blir stadig viktigere ettersom målsetninger for reduksjon ikke blir nådd eller forsinkes. Skogarealene samlet har i dag kapasitet til å absorbere om lag halvparten av norske klimautslipp. Økt vektlegging av kutt i nettoutslippene legger begrensninger på skogbruk som trekker i retning av at det blir viktigere å vektlegge bærekraft og videreforedling av skogressursene som avvirket.

2.2 Ressursgrunnlaget – skog og avvirkning

I strategisk sammenheng blir ofte bedrifters forhold til grunnleggende ressurser og bransjestruktur tillagt stor betydning. Innenfor industriell økonomi vektlegger bl.a. Michael Porters studier og analysemodeller hvordan det strategiske handlingsrommet for bedrifter blir påvirket av struktur i næringene og organiseringen av verdikjedene gjennom kunde- og leverandørrelasjoner, rivalisering og mulighetene for at produktene blir erstattet med nye og mer konkurransedyktige alternativer. For å møte utfordringene kan bedriftene velge mellom ulike generiske strategier som å etterstrebe maksimal effektivitet (kostnadslederskap), verdifulle kunderelasjoner (differensiering) eller kombinasjoner av disse gjennom såkalt fokusering. Valgene gjøres med grunnlag i analyser av konkurranseomgivelser og -forhold.

Innenfor det ressursbaserte perspektivet blir bedriftenes strategiske muligheter vurdert i forhold til hvilket ressursgrunnlag de har og hvor verdifulle, sjeldne og systematisk de blir utnyttet. Ressurser viser her til både fysiske ressurser/innsatsfaktorer (som skog), teknologi, kapital, kunnskap og immaterielle verdier som kan bidra til å etablere barrierer for andre i konkurransen. Også måten verdikjedene er organisert spiller en viktig rolle for hvordan

⁸ Norsk PEFC Skogstandard (PEFC N 02.2022) – se <https://pefc.no/vare-standarder/norsk-pefc-skog-standard>

⁹ Skogsertifisering – FSC Norge – Forest Stewardship Council – se <https://no.fsc.org/no-nb/skogsertifisering>

¹⁰ Land Use Land Use Change and Forestry. EU-direktiv R841/2018 med seinere oppdateringer.

bedrifter og bransjer kan utvikle ressursfortrinn som i sin tur kan gi midlertidige eller mer varige konkurransefortrinn.

2.2.1 Skog- og trebasert verdiskaping i Nordland

Som et utgangspunkt for vurdering av mulighetene har vi sett på hvilke bedrifter som befinner seg innenfor det som kan kalles skog- og trebasert næringsvirksomhet i Nordland. Grunnlagsdata er hentet fra foretaksregistret (Brønnøysundsregistrene) og viser økonomiske og sysselsettingsmessige nøkkeltall for enkeltbedrifter som tilhøre de bransjeområder (Nace-koder) som er knyttet til skogbruk, treforedling, salg og distribusjon i Nordland. For noen bransjer er tilknytningen mer direkte, mens andre bransjer som f.eks. transport og varehandel/distribusjon i mindre grad kan være det. I bedriftsdatene er det også grunnleggende utfordringer ettersom utvalget også består av et stort antall enkeltpersonsforetak, der det kan være større usikkerhet om bransjetilhørighet og aktivitet faktisk er det som er opplyst ved etablering av selskap.

Til sammen viser dette at skogbruk og trebasert industriell virksomhet samlet består av vel 2500 registrerte enheter når man inkluderer enkeltpersonsforetak. Uten disse finner vi vel 1000 bedrifter som aksjeselskaper og/eller interkommunale/regionale foretak.

I forhold til kombinasjonsvirksomhet finner vi i 2023 ca. 80 enkeltpersonsforetak som driver landbruksvirksomhet i kombinasjon med skogbruk. I tillegg driver nesten 50 foretak skogskjøtsel og nesten 500 med tjenester ifm. avvirkning av skog. Det er registrert nesten 30 lokale sagbruk eller såkalte bygdesager, som sager tømmer til byggematerialer.

Den største sysselsettingsmessige virksomheten finner vi innenfor byggentreprenører og industriell produksjon av bygningselementer og produksjon av nøkkelferdige hus. Samlet omsetning av alle registrerte aksjeselskaper var i 2023 på nesten 1,2 milliarder kroner, og man sysselsatte til sammen vel 5800 personer, mens 806 personer var registrert som enkeltpersonsforetak og positiv sysselsetting (over 0 ansatte). Den gjennomsnittlige lønnsomheten målt i resultatgraden for skog- og treindustriforetak var i 2023 på 1,6%¹¹. Dette må vurderes som meget lavt, idet den gjennomsnittlige resultatgraden i næringslivet for Fastlands-Norge ifølge SSB var på ca 24% i 2021 (siste år i tilgjengelig statistikk¹²).

I en analyse av ringvirkninger av skogbruk som ble utarbeidet av Sintef Digital i 2021¹³ for Kystskogbruket, fremgår det at den skogbaserte omsetningen i kystfylkene (målt i omsetning) samlet var på 26,5 milliarder kroner i 2018 og utgjorde 37% av landets verdiskaping (fastland). Andelen økte fra 35% i 2011. Netto verdiskaping målt i bruttoprodukt var på 38%, mens skognæring og ringvirkninger sto for hele 46% av

¹¹ Med resultatgrad menes bedriftens årsresultat i prosent av omsetningen, og forteller hvor lønnsom virksomheten er.

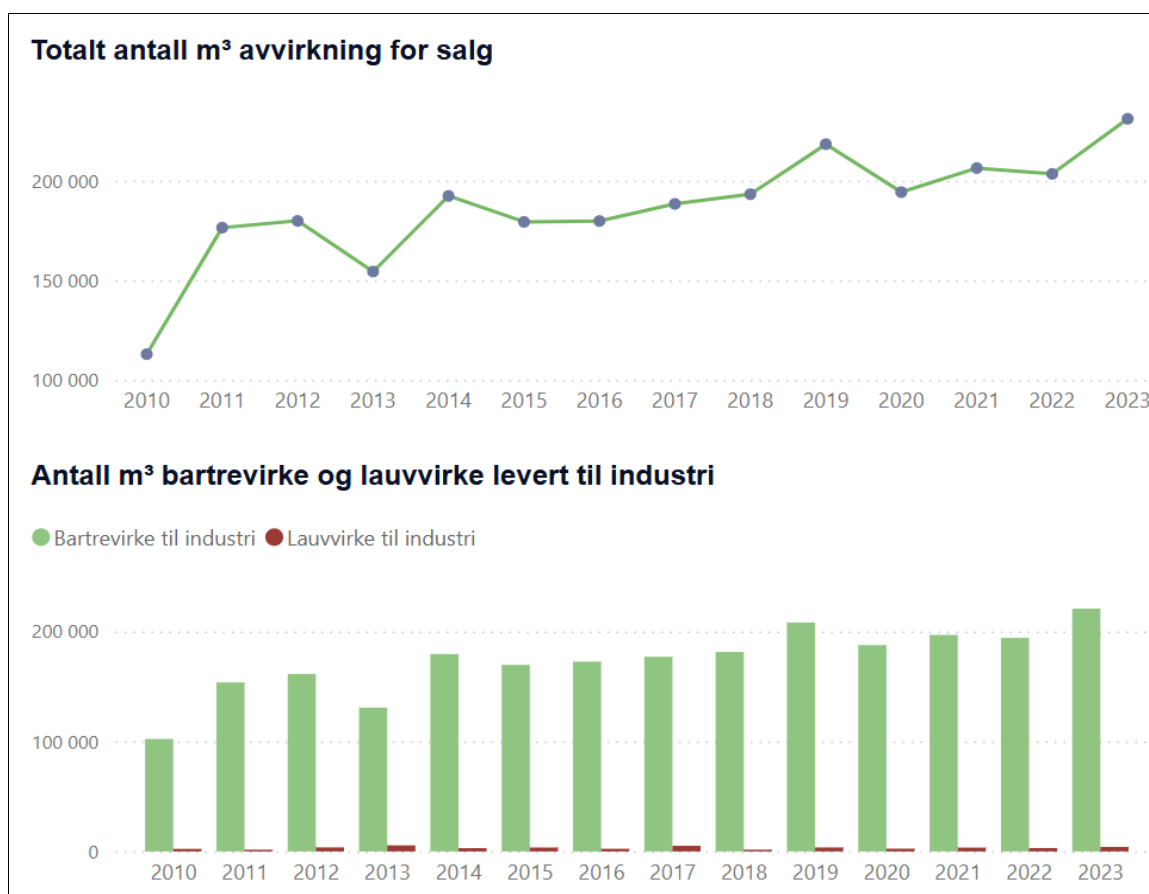
¹² Kilde: Statistikkbanken SSB, tabell 07371, 08120 og 08121.

¹³ Sand, R og Naper L (2021): Skognæringens verdiskaping i kystfylkene. Rapport 2021: 00863.

sysselsettingen i landet. Bak disse ringvirkningen scorer trelast og trevareindustri høyest på alle indikatorer og med en andel på 47% av produksjonsverdien på bransjen på landsbasis, 51% av verdiskapingen (bruttoprodukt) og hele 55% andel av sysselsettingen.

2.2.2 Avvirkning av skog i Nordland

Historisk har avvirkningen i Nordland vært på et langt lavere nivå enn tilveksten skulle tilsi og typisk mellom 20 og 30% av potensialet. I 2023 var hogsten på 231000 m³, der ca. 13000 m³ var lauvskog eller furu og resten gran. Avvirkningen var ifølge statistikken hele 250000 m³ over gjennomsnittet de siste årene, og henger bl.a. sammen med at man gjennomførte hogging på øyer og i kystområder ved hjelp av sjøtransport. Sammenlignet med nivået for 20 år siden var volumet nesten en dobling. Den største økningen har vært sør i fylket, mens volumet i nord utgjorde ca. 16% av totalen. Det er hovedsakelig barskog som blir avvirket, selv om potensialet for lauvskog er betydelig.

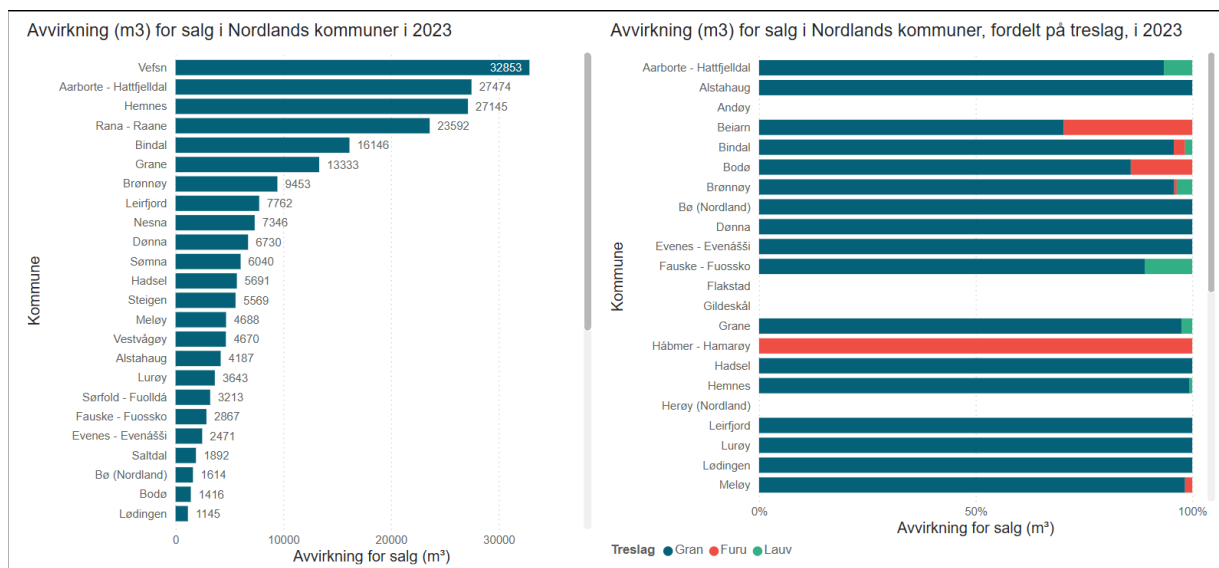
Figur 3 Utvikling i avvikling av skog i Nordland 2010 - 2023. Kilde: Statsforvalteren i Nordland/Økonomisystem for skogordningene.

I samme periode har ungskogpleie vært for nedadgående og blitt redusert fra rundt 6000 dekar årlig rundt 2010 til under 1000 dekar de to siste årene (2022 og 2023). Skogplantingen

har økt fra ca. 500000 planter i 2010 til nesten 950000 planter de to siste årene. Tynning har blitt sterkt redusert fra 6-8000 m³ i 2010/2011 til null de to siste årene.

Prognoser for utviklingen av hogstmoden skog peker fortsatt oppover og indikerer at det vil være grunnlag for å kunne både øke avvirkning og verdiskaping i årene som kommer. Når det gjelder tilgjengeligheten til skogressurser er skogsveier avgjørende. Utviklingen viser en nedadgående trend både for nyanlagte/ombygde og ferdigstilte skogsveier i perioden. Samlet ser det derfor ut til at ressurstilgangen er økende, samtidig som det er betydelige reserver av hogstmoden skog. Tilgangen til skogressurser kan ut fra redusert byggeaktivitet for skogsveier de siste 10-15 årene peke mot at tilgjengelighet kan være en økende utfordring om man ønsker å avvirke større volumer.

Ifølge statistikk fra SSB tilrettelagt av Nordland fylkeskommune fordeler avvirkningen i skogbruket i fylket som vist i figuren nedenfor (Kilde: Nordland i tall, Nordland fylkeskommune). I 2023 ble det avvirket skog i 24 av kommunene i Nordland, mens det ble rapportert statistikk på fordelingen mellom ulike treslag for til sammen 18 kommuner. Vi ser at langt største andelen kommer fra kommuner på Helgeland. Når det gjelder sammensetningen mellom treslag er gran dominerende i de fleste kommuner, mens furu avvirkes særlig i Hamarøy og Beiarn, og noe i Bodø.

Figur 4 Avvirkning av skog i Nordland 2023 kommunefordelt. Kilde: NFK, Nordland i tall, tabell SSB 03795.

2.2.3 Tilgang på hogstmoden skog

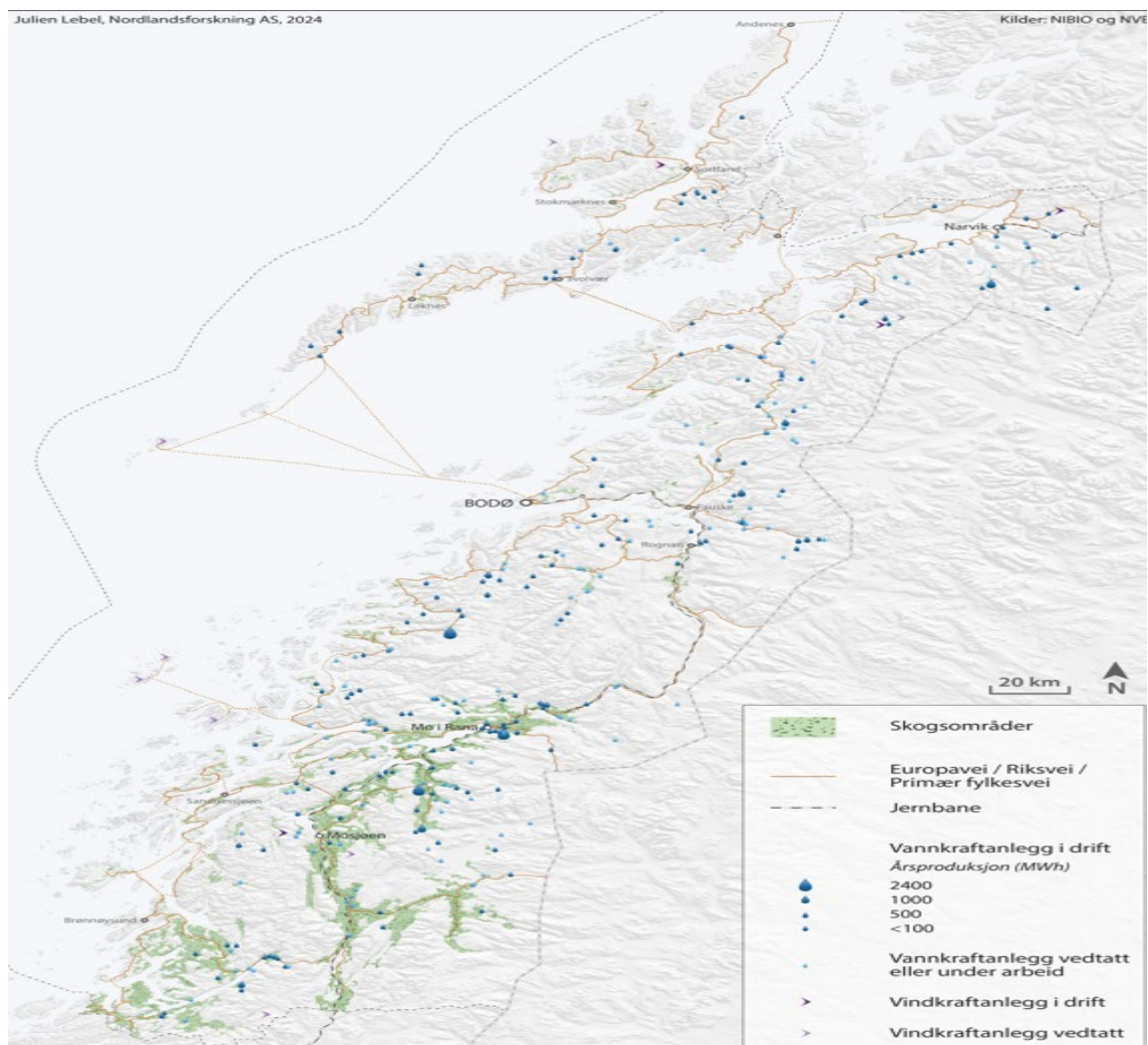
For å få et nærmere bilde på hvilket potensial for økt avvirkning og verdiskaping som finnes i Nordland med bakgrunn i voksende skogressurser, har vi i samråd med Statsforvalteren gjort et mer spesifisert uttrekk av data fra Kilden som grunnlag. Datasettet er hentet fra

Skogressurskartet SR16 som beskriver utbredelse og egenskaper for skog. Kriteriene som er benyttet for utvelgelsen er som følger:

Hogstmoden skog – dvs. hogstklasse 4 og opp
Områder med tilfredsstillende bonitet og volum (uten bark) over 15m³/dekar
Grandominert skog med middelhøyde over 16 meter
Treslagene sitka, lutz og vanlig gran

Basert på disse kriteriene ble det gjort et uttrekk av skogdata fra www.kilden.no (NIBIO) som grunnlag. Data over disse skogsområdene er vist i kartet nedenfor, og gir et visuelt bilde av hvor de mest hogstmodne ressursene befinner seg i Nordland.

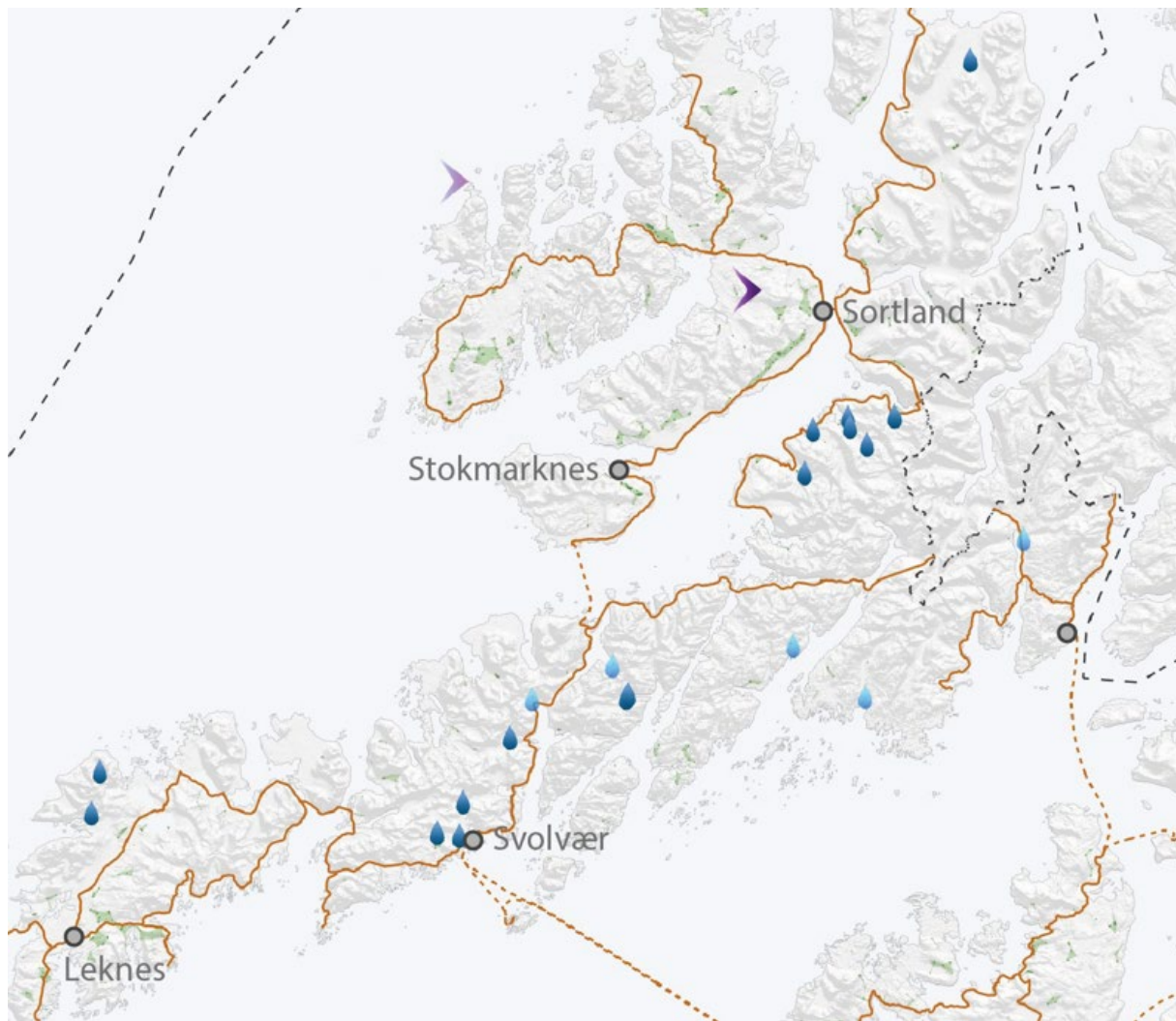
Vårt uttrekk dekker hogstklasse 4 - såkalt eldre produksjonsskog som er i ferd med å bli hogstmoden og vil kunne trenge tynning, samt hogstklasse 5, som er hogstmoden ved at tilveksten går ned over tid. Hogstmodenhet vil variere med vekstforhold/bonitet og for barskog vil modenhet variere mellom 70 år (for beste bonitet) og 110 år (laveste bonitet). Vårt uttrekk av data og kartrepresentasjonen i Nordland bygger på arealdata fra SR16/Kilden, og er basert på beregnet biomasse og sammensetning for gitte områder som kommuner, eiendom eller en skogbestand. Det understrekes også i beskrivelsen av SR16 at kartet er automatisk generert uten manuell forbedring, noe som også innebærer en viss usikkerhet ift til samsvar med observerte størrelser. Visualiseringen gir likevel en pekepinn på tyngdepunkter i lokaliseringen av hogstmodne skog som er dominert av gran.

Figur 3 Konsentrasjoner av hogstmoden grandominert skog i Nordland (Kilde: KILDEN og SR16, NIBIO, og Nordlandsforskning)

På bakgrunn av uttrekk av data over hogstmodne skogressurser som er dokumentert i NIBIOs datagrunnlag Kilden har vi lagt inn disse i kart, som vist i figur 2. Her fremgår også lokaliseringen av transportårer (veier, jernbane) og anlegg for energiproduksjon (vann- og vindkraft). Der det er mulig vil utnyttelsen av eksisterende infrastruktur kunne redusere arealbelastning ved økt forventet avvirkning.

Som det fremgår av oversiktskartet for hogstmoden skog etter de kriterier vi har benyttet, så finner vi de største og mest sammenhengende volumene sør for Saltfjellet på Helgeland. Dette er også tydelig når vi ser på historisk avvirkning på kommunenivå, der svingningene fra år til år er størst i kommunene utenfor Helgeland.

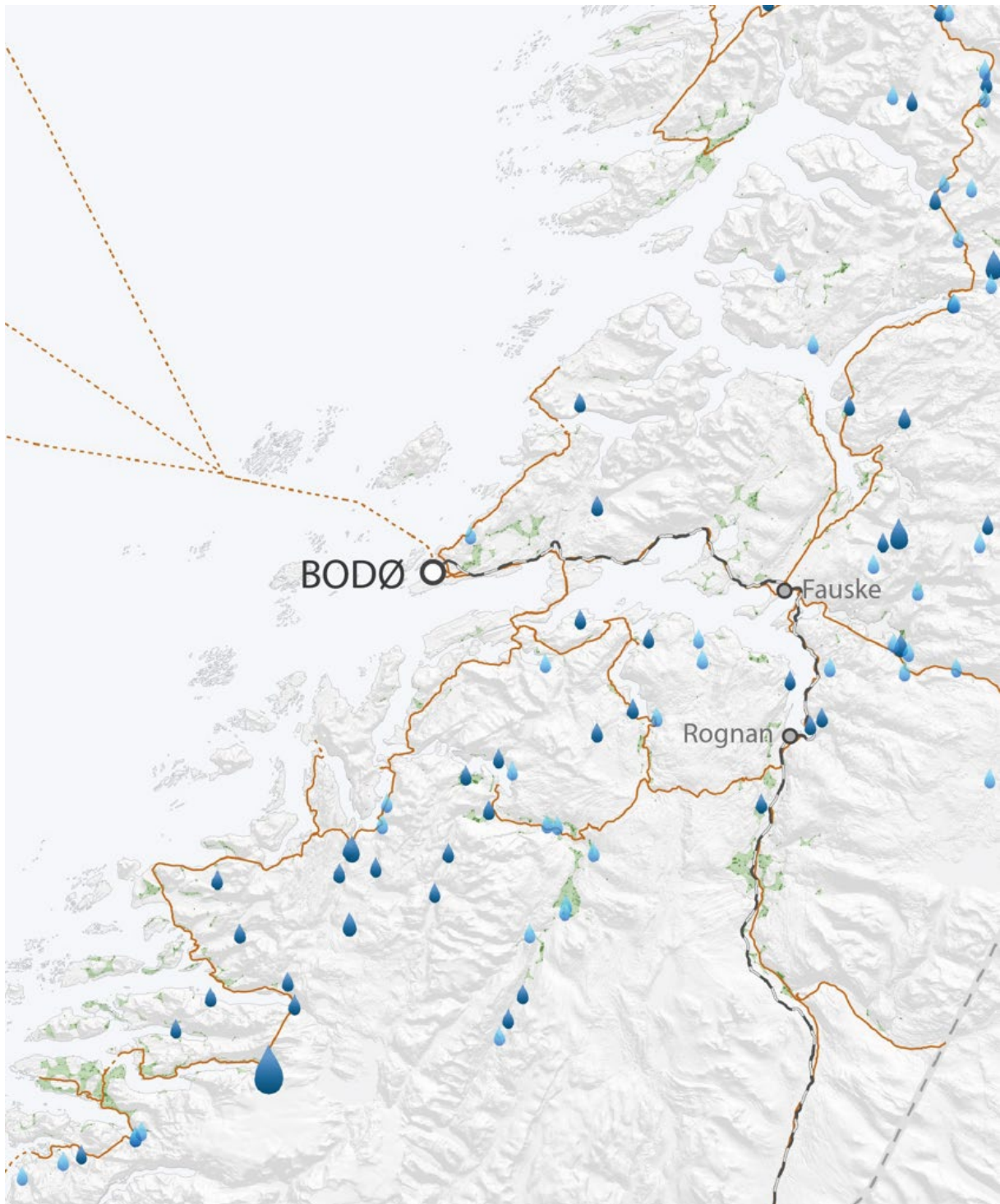

Figur 4 Utvalgte hogstmodne barskogområder i Lofoten og Vesterålen (Kilde: NIBIO, Statsforvalteren og Nordlandsforskning)

For Salten og den nordlige delen av fylket er tilgangen på hogstmodne ressurser geografisk begrenset og konsentrert slik det fremgår av figur 2 og 3. Vi finner de største konsentrasjonsområdene i kommunene i Vesterålen (særlig Hadsel, Sortland, Bø) og noe i Vest-Lofoten.

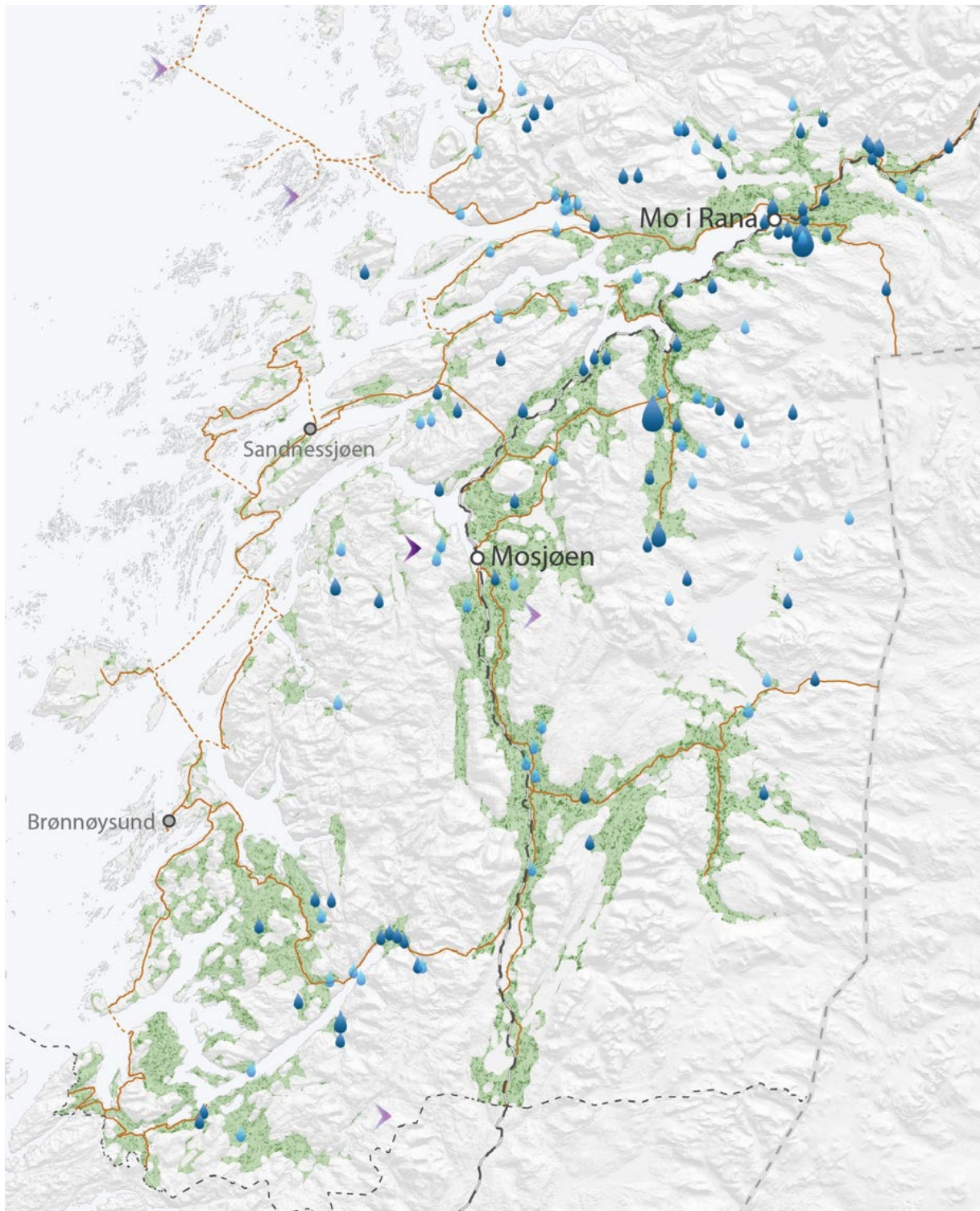
Skogressursene i nord- og midtfylket er relativt begrensede i forhold til dagens avvirkning og markedsanvendelse av tømmer. Likevel vil de kunne utgjøre tilstrekkelige volumer for utvikling av småskala skogbasert industri som i større grad gir mer kontinuerlig sysselsettingseffekter enn dagens avvirkningsmønster og produksjon har.

Hvis vi sammenholder ressursgrunnlag, avvirkning og næringsmiljø har vi i nord et større innslag av næringer som benytter skog- og trebaserte materialer i produksjon av bygninger og byggetreprenørvirksomhet.

Figur 5 Utvalgte hogstmodne barskogområder i Salten (Kilde: NIBIO, Statsforvalteren og Nordlandsforskning)

Tilsvarende ser vi i figur 3 for Salten-regionen at vi finner de største og mest sammenhengende skogområdene med hogstmoden barskog i kommunene langs kysten, i Steigen, Beiarn og Saltdal. I denne regionen finner vi også et betydelig innslag både av prosess-/metallindustri (som Elkem Salten), der skogressurser inngår som en viktig form for grønt karbon for tilsetning i metallproduksjon.

Figur 6 Utvalgte hogstmodne barskogområder Helgeland (Kilde: NIBIO, Statsforvalteren og Nordlandsforskning)

Som det fremgår av kartet, finner vi de største og mest sammenhengende hogstmodne skogarealene sør for Saltfjellet. Men vi finner også avgrensede skogområder med hogstmoden skog spredt langs hele kysten i Nordland som vil kunne være egnet for lokal avvirkning og økt verdiskaping i mindre skala. I tillegg til tilgang på egnet skog vil

forutsetningen være at det finnes muligheter for å utvikle bedrifter og næringsstruktur som gjør det mulig å videreforedle ressurser og drive langsiktig bærekraftig verdiskaping.

Med bakgrunn i data om dagens ressursituasjon og framtidig tilgang på virke undersøkes mulige pilotområder med ressurspotensial for økt verdiskaping. I SWOT-analysen har vi sett særlig på mulighetene i tre tentative områder; Sør-Helgeland, Vesterålen/Lofoten og Salten.

2.2.4 Reguleringer av skogbruk og treindustri

Lov om skogbruk (skogbruksloven) har som formål å bidra til bærekraftig lokal og nasjonal verdiskaping og sikre biologisk mangfold, landskapsvern, kulturverdier og brukerinteresser (friluftsliv). Ifølge loven (§4) er det skogeier som har ansvaret for at tiltak i skogdriften og forynging av skogressursene. Forynging skal skje innen tre år etter hogst. Kommunene har ansvaret for forvaltningen av skogressurser og at skogeiernes meldeplikt og praksis er i samsvar med myndighetskrav. Kommunenes aktiviteter er bl.a. registrering og planlegging av skogbruk, samt forynging, bygging av skogveier og skjøtsel av skog. Avvirkning skal måles og meldes, og avsetninger til skogfond skal sikre framtidig virksomhet.

Med tanke på mangfold og framtidig produktivitet legges det i forvaltningen også vekt på å sikre skog som vern for andre arter og miljøverdier. Loven gir også myndighetene anledning til å tilrettelegge for samarbeid mellom skogeiere.

For Nordland legger det regionale skog- og klimaprogrammet grunnlaget for forvaltning og utvikling av skogressurser og skogbruk i fylket. Fylkeskommunen i Nordland tilrettelegger for utvikling av skogbruket bl.a. gjennom handlingsprogrammet Regional plan for landbruk 2023-2027, som også viser aktører og initiativer innenfor ulike områder som landbruk som næring, landbruk og samfunn, samt landbruk og arealforvaltning¹⁴.

2.3 Dagens struktur i skogbruk og treindustri Nordland

Den skogbruksbaserte verdikjeden i Nordland omfatter mange ulike ledd og aktiviteter fra grunnleggende produksjon og avvirkning av skog. Primæraktivitetene er knyttet til skogbruk gjennom planting/forynging, tynning og avvirkning av skog. Dette danner grunnlag for industriell primærproduksjon som omfatter avvirkning, transport, saging, dimensjonering og etterbehandling av trevirke før dette går videre inn i industriell trevareproduksjon. Mellom- og sluttprodukter blir deretter transportert og distribuert til videreforedling og/eller sluttbrukere.

Den bransjemessige strukturen ut fra næringskoder for foretak i skogbruk og treindustri fremgår av følgende tabell, målt i omsetning og antall ansatte:

¹⁴ Forslag til handlingsprogram Regional plan for landbruk 2023-2027, Nordland fylkeskommune.

Tabellen er basert på data fra aksjeselskap og interkommunale foretak som representerer nesten 3800 ansatte og med en omsetning på vel 8 milliarder kroner. Av dette utgjør oppføring av bygninger ca. 84% av omsetningen og tre-fjerdedeler av sysselsettingen.

Produksjon av monteringsferdige hus, bygningsartikler og finer-/møbelplater utgjør over 800 millioner kroner og sysselsetter nesten 400 personer.

Varig tilrettelagt arbeid gjennom kommunale og interkommunale selskap står for 132 millioner kroner og har en høy lokal sysselsettingseffekt

Tabell 2 Bedrifter innenfor skog-/trerelaterte virksomhet i Nordland 2023. Kilde: Foretaksregistret/Biznode og Nordlandsforskning. Data uthentet desember 2024.

Radetiketter	Summer av Omsetning	Summer av Antall ansatte siste år
Andre helsetjenester	1006	1
Annen undervisning ikke nevnt annet sted	1403	0
Arbeidstrening for ordinært arbeidsmarked	21536	33
Avvirkning	18173	12
Oppføring av bygninger	6701924	3060
Produksjon av andre trevarer og varer av kork, strå og flettematerialer	16372	1
Produksjon av bygningsartikler	423169	186
Produksjon av bølgepapp og emballasje av papir og papp	4101	13
Produksjon av finerplater og andre bygnings- og møbelplater av tre	158920	65
Produksjon av kjøkkenmøbler	43273	21
Produksjon av monteringsferdige hus	405936	145
Produksjon av møbler ellers	19226	26
Produksjon av treemballasje	38990	14
Saging, høvling og impregnering av tre	3180	3
Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter	3458	10
Snekkerarbeid	2003	5
Tjenester tilknyttet skogbruk	57130	44
Varig tilrettelagt arbeid	132736	156
Totalsum	8052536	3795

Hvis vi sammenholder omsetning og sysselsettingstall får vi et uttrykk for hvor arbeidsintensive de ulike bransjene er. I gjennomsnitt gir en omsetning på vel 2,1 millioner kroner en sysselsetting på en person, men tallene varierer mye etter virksomhetens innhold og skala. Oppføring av bygninger og produksjon av bygningsartikler og produksjon av tre emballasje ligger på topp med mellom 2,2 og 2,8 millioner kroner pr ansatt. Arbeidsintensiv virksomhet som skogskjøtsel, snekkerarbeid og møbelproduksjon varierer i omsetning mellom 300000 og 400000 pr person. Sagbruksvirksomhet og videreforedling av tømmer omsetter for ca. 1 mill. pr sysselsatt.

Tallene gir en pekepinn på strukturen vi finner i dagens skogbruk i Nordland som utgangspunkt for å søke nye muligheter for økt lokal verdiskaping og sysselsetting. Vi må også ta i betraktning det store antall enkeltpersonsforetak vi finner innenfor de mest arbeidsintensive aktivitetsområdene som et betydelig potensial for å skape lokale nettverk som kan samhandle for å utvikle nye nisjer og former for småskala verdiskaping.

2.4 Forutsetninger for nye nisjer av skogbasert verdiskaping

For å kunne lykkes med økt lokal verdiskaping og sysselsetting må det finnes både et lokalt ressursgrunnlag og en skog- og trerelatert virksomhet som gir forutsetning for langsiktig utvikling. I tillegg må det kunne identifiseres et potensielt næringsmiljø og ressurser som kan bidra til økt diversifisering av den økonomiske aktiviteten og utviklingen.

Gitt at det allerede finnes en verdikjedeorganisering som vi har vist hovedtrekkene av ovenfor, blir det da spørsmål om hvilke nye nisjer/områder som kan være aktuelle og «konkurransedyktige» ift. dagens markedstilpasning og alternative anvendelser. Hovedstrategien for en økt diversifisering av skogbruk og treindustrielle muligheter vil være å vri fra den eksisterende (og skalaøkonomiske tilpasningen) mot mer sammensatt, småskala produksjonsorganisering som gir muligheter for en større samlet lønnsomhet.

Ut fra statistikkgrunnlaget for ressurser og avvirkning og hovedtrekkene i skog- og trebasert næringsstruktur vil vi fokusere på et antall pilotområder for utvikling av økt samhandling og nye former for verdiskaping og sysselsetting. Som det fremgår av statistikken hos Statsforvalteren står skogbruket sør for Saltfjellet for det største volumet av avvirkningen (ca. 194000 m³ eller 84% av totalen i fylket i 2023. Av dette volumet går ca. 150000 m³ til å betjene Elkem og Arbor, og disse aktørene må også basere seg på tilførsel av skog fra andre regioner for å dekke sitt behov. For Arbors vedkommende er det også snakk om at manglende volumer har ført til redusert produksjon og tap av arbeidsplasser.

2.5 Beskrivelse av mulige pilotområder

Med bakgrunn i kartleggingsdata for skogressurser og treindustri i Nordland er det gjennomført en videre kvalitativ innhenting av data fra aktuelle pilotområder i fylket. Som pilotområder tenkes det på geografiske områder med konsentrasjoner av produktive og bærekraftige skogressurser og aktiviteter innenfor treindustriens verdikjede regionalt.

Som det er indikert på kartet over aktuelle hogstmodne volumer i Nordland, er det flere regioner som vil kunne tilby økende volumer i årene fremover, men det største sammenhengende volumet av skog finner vi på Helgeland og sør for Saltfjellet. Vi har derfor valgt et mulig pilotområde for Sør-Helgeland med bakgrunn i den omfattende treindustrien vi finner bl.a. i kommunene Hattfjelldal, Grane og Vefsn. Men også lenger sør og i Rana og Hemnes finner vi store skogressurser som kan gi grunnlag for lokal industrialisering og næringsutvikling.

I nord har vi valgt regionen Vesterålen/Lofoten og hålogalandsregionen som et mulig pilotområde for å utvikle ny treindustriell virksomhet. Dette er basert både på ressurspotensialet i regionen, næringsstrukturen (med stort innslag av byggerelatert verdiskaping) og en aktiv regional forvaltning fra kommunenes side.

For Helgeland utgjør kommunene Hattfjelldal, Grane og Vefsn et tyngdepunkt av treindustriell aktivitet gjennom virksomheten vi finner ved Arbor i Hattfjelldal, Norgesvinduet Svenningdal på Trofors og etableringen av tømmerkai i Vefsn (Holandsvika). I tillegg til det industrielle miljøet finnes det i denne regionen også et betydelig utvalg av relaterte tjenester, produksjon og utviklingsaktører i form av skogforvaltning (Statsforvalteren i Nordland), Helgeland skogselskap, tømmertransport og skogentreprenørtjenester og energiintensiv prosess/metallindustri som kan bidra til framvekst av ny treindustri. Mosjøen havn og MON (Mosjøen og omegn næringsforening) har over tid vært aktiv i utvikling av tømmerhavn i Holandsvika og relatert industriell aktivitet. Med dette som bakgrunn ble det invitert til og gjennomført to intervjuer for et utvalg aktører som kunne bidra til økt industrialisering basert på skog- og treressurser.

Agendaen for møtene fulgte stort sett samme mal med en gjennomgang av formålet med Statsforvalterens satsing på treindustrialisering i Nordland. Møteplanen ble laget i samarbeid mellom oppdragsgiver og Nordlandsforskning, som i møtet også presenterte også andre relaterte utviklingsprosjekter som kunne støtte opp om en økt utnyttelse og verdiskaping basert på skog- og treressurser. Deretter presenterte deltakerne sin virksomhet og synspunkter på nye næringsmuligheter før man hadde en oppsummerende diskusjon om hvilke muligheter som syntes mest nærliggende å satse videre på.

3. Møter med aktører i Helgeland, Vesterålen og Salten

I dette kapitlet oppsummerer vi oppsummeringer og innspill fra møter og kontakter vi har hatt med utvalgte nøkkelinformanter og næringsaktører i de tre pilotområdene som ble beskrevet i forrige kapittel.

Hvis vi ser på fordelingen av sysselsetting i skogrelatert virksomhet på Sør-Helgeland basert på uttrekk av bedriftsdata fra foretaksregistret får vi fram denne strukturen i 2023:

Tabell 3 Sysselsetting og omsetning i skog- og trerelaterte virksomheter på Sør-Helgeland i 2023. Kilde: Foretaksregistret/Biznode, uthentet i desember 2024.

Virksomhet/bransjeområder	Sysselsetting – antall ansatte	Omsetning
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	89	205340
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	46	79154
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	220	421500
Produksjon av møbler og trevarer	33	55880
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	422	606068
Tjenester til bygg- og treindustri	94	166993
Totalsum	954	1534935

Vi ser at det i tre- og skogrelatert virksomhet i kommunene i sør, og særlig Hattfjelldal, Grane og Vefsn, sysselsetter nærmere 1000 personer og har en omsetning på over 1,5 milliarder når vi bare tar med aksjeselskaper og interkommunale selskaper i bildet. En stor del av virksomheten skjer i relatert virksomhet som produksjon av byggematerialer, byggentreprenørvirksomhet og tjenesteleveranser.

3.1 MON og Holandsvika - tømmerkai og bionæringspark

I det første møtet deltok representanter fra Statsforvalteren v/ Runa Stenhammer Aanerød, Signe Pedersen, Geir Einar Sund og Gunnar Nygård, MON, pensjonist og tidligere fylkesskogmester og havnesjef Kurt Jessen Johanson, Bjørn Borgan (Helgeland skogselskap) og K2 Nord og Holandsvika industri v/ Terje Helmersen.

Hovedfokus i møtet var på de muligheter som aktørene lokalt så i å kunne øke verdiskapingen av skogressursene i tilknytning til utviklingen av industriområdet i Holandsvika, der selskapet K2 Nord og Holandsvika Industri er i gang med å utvikle en bionæringspark der. Utgangspunktet for disse planene har vært å få etablert et sagbruk her som kan stå for foredling av tømmerressursene som finnes og blir tilgjengelige de nærmeste årene. Satsingen legger opp til å utnytte samlokaliseringen og infrastrukturen rundt Holandsvika industriområde og den eksisterende tømmerkaien i Mosjøen til å kunne utnytte

bioressursene på en mer sirkulær og lønnsom måte. I skala ble det lagt vekt på at man sikter mot et nisjesagbruk som er spesialisert mot en definert markedsorientering og kan skaleres opp ved behov.

Når det gjelder tilgangen på ressurser ble det pekt på at man vil kunne doble uttaket av tømmer i fylket i ettersom Nordland er det største skogreisningsfylke som blir hogstmodent. Det industrielle konseptet for etablering av et sagbruk vil utvikles i nært samarbeid med skogentreprenører og nødvendig logistikk/transportstøtte. Ressursmessig er man innrettet mot sitkagran, der konkurransen fra eksisterende aktører/verdikjede er mindre.

Industrielt vil sagbruket og virksomheten legge grunnlaget for en markedsmiiks der tentativt halvparten vil være trelast, 30% celluloseflis, 10% bark og 10% sagspon. Dette gir grunnlag for å utnyttelse av bioenergi og industriell symbiose mellom tørkeprosesser og produksjon av pellets.

Til nå er det blitt utredet en modell for en nisjeproduksjon i liten skala, men man ønsker videre å kunne utvikle et alternativ der man ser på hvordan man seinere vil kunne utvide skalaen i sagbruket. Dette regnes som viktig for å kunne utnytte mer globale/internasjonale markedsmuligheter og segmenter som man ikke har vurdert som aktuelle tidligere.

Også fra Helgeland skogselskap ble disse planene for økt utnyttelse av Sitka vurdert som mulige og realistiske. Det industrielle konseptet ville også kunne bidra til en mer gunstig og langsiktig utnyttelse av tilgjengelige skogressurser de neste 30 årene.

Fasilitetene for etablering av bionæringspark er det tidligere industriområdet og fabrikken på 8000 m² som ARBOR etablerte for produksjon av bygningsplater av gips og tre. Etter at fabrikken ble nedlagt har anlegget vært utleid og benyttet bl.a. til biokompostering.

Figur 5 Holandsvika bionæringspark. Kilde: Google Maps.

Industriområdet er i god standard og vurderes som godt egnet for biobasert næringsutvikling og samlokalisering. I planleggingen av bionæringsparken vil man kunne oppnå betydelige industrielle synergier gjennom samlokaliseringen av aktiviteter og logistikk.

På kort sikt er hovedkonseptet bak sagbruksinnrettingen mot eksportrettet verdiskaping ved å kombinere primærbearbeidingen av tømmer fra kystskog til eksport gjennom effektivisert logistikk. På lengre sikt bør konseptet kunne ha fokus på å posisjonere seg sterkere mot videreforedling og lokal verdiskaping.

Et hovedintrykk etter samtaler og presentasjon av utviklingsplanene er at fasiliteter og samlokaliseringen som planlegges i Holandsvika gir gode forutsetninger for sammensetning av komplementær skogbasert industrivirksomhet som vil bidra til et økt potensial for lokal og lønnsom verdiskaping. Koblingene mot tømmerkaia i Mosjøen (logistikk/virkemåling) gir sammen med nærheten til Alcoa også markedsmessige muligheter som kan utvikles.

3.2 Susendal bygdesag

Susendal bygdesag ble etablert i 2000 som et samarbeid mellom fire bønder som ønsket å utvikle tilleggsvirksomhet knyttet til skogressursene i området. Gradvis har virksomheten økt og fra 2021 ble selskapet gjort om til AS og sysselsetter nå opp mot 4 personer.

SB har spesialisert seg på å levere både konstruksjonsvirke og laftetømmer, samt kledning og byggematerialer i spesielle dimensjoner og materialer for restaurering av bygg.

Man har nylig bygd ny produksjonshall med nytt sagbruk med sorteringsbord og høvleri for dimensjonering. Strategien er å kunne tilby dimensjoner som ikke er vanlige eller blir levert som standardvarer av andre og større aktører. Bedriften leverer også kledning og byggematerialer til boligmarked, fritidsboliger og lafting.

Omsetningen har doblet seg siden etableringen som aksjeselskap i 2020/2021 og var i 2023 på vel 2 millioner og et nullresultat etter overskudd de to foregående årene.

3.3 Børgefjell-Laft

Bedriften ligger i kommunesentret i Hattfjelldal og er også Nord-Norges største produsent av handlaftede boliger og hytter. BL ble etablert av Johan Arntsberg i 1996, og har hatt en sysselsetting på 5-8 personer det meste av tiden etter. Etableringen ble gjort etter en kontrakt med Statskog på bygging av tre hytter, og dette utviklet seg etter hvert til andre byggtyper – bl.a. kirken i Susendal. Historisk har man levert 5-6 hytter pr år fram til koronaen satte inn. Hyttene bygges i hovedsak på anlegget om vinteren og settes opp for kunder om sommeren.

Selskapet ble overtatt fra den opprinnelige etablereren Johan Arntsberg i 2022 av de ansatte, ledet av Frode Johansen. Omsetningen var siste år ca. 2,6 millioner og med et negativt årsresultat på ca. 600000. Råvarer hentes i form av både gran og furu

Det geografiske markedet er i stor grad Nord-Norge. Man leverer i hovedsak handlaftede hytter og hus fra 41m² og oppover mot 145m², og sysselsetter noe fem personer i produksjonen.

Produksjonen omfatter en betydelig forberedende fase gjennom saging av tømmer og tørking før selve lafteprosessen gjøres. Man benytter stavlaft i løsningene, som er en kombinasjon av lafting/tømmer i grunnkonstruksjonen og reisverkbasert bygging av vegger. Dette bidrar også til mer prisgunstige løsninger og konkurransedyktighet.

Bedriften markedsfører seg på nett (borgefjell-laft.no) og gjennom nettverksbygging med kunder som gir kontakt med nye kunder. Lafting av tømmer til hytte- og boligbygging er en svært arbeidsintensiv produksjonsvirksomhet, som gir en betydelig sysselsettingseffekt og verdiskaping av et lavt forbruk av tømmer. Virksomheten komplementerer annen skogbasert industrivirksomhet i regionen uten å bidra til tilsvarende høyt press på avvikning av begrensede skogressurser.

Det jobbes med planer for både markeds- og produktutvikling i retning av bygging av minihus, og man ønsker også å knytte til seg flere snekkere for å kunne ha større fleksibilitet og flere ben å stå på i framtida. Dette har vist seg nødvendig i etter koronaen.

3.4 SB Skog Hattfjelldal

SB Skog er et samarbeid om skogforvaltning og skogsdrift mellom Statskog og Borregaard som ble etablert i 1997. Aksjemajoriteten ble i 2015 overtatt av Viken Skog (2/3 av aksjene), og selskapet har for perioden fram til 2026 ansvaret for Statskogs skogdrift og tømmeralg etter at man vant anbudskonkurransen om dette. Selskapet har en ansatt ved avdelingen i Hattfjelldal (av totalt 33) og omsatte for 660 mill. NOK. SB Skog profilerer seg som «Norges mest effektive tømmerkjøper» og tilbyr sine tjenester i samarbeid med skogentreprenører til skogeiere. På bakgrunn av virksomhetens omfang har SB Skog en betydelig påvirkning på avvikning i norsk skogbruk.

3.5 Innspill fra Arbor AS

Arbor ble etablert i Hattfjelldal i 1956 (1957?) for å produsere sponplater, og var landets første innenfor denne bransjen. Etter en brann i 1971 ble fabrikken gjenoppbygd og sto ferdig i 1974. Virksomheten har vært under utvikling i perioden etterpå, og er landets største sponplateprodusent.

Figur 6 Arbors fabrikkområde Hattfjelldal. (Kilde: Arbor)

Bedriften er lokalt eid og har også etablert avdeling i 2015 Kragerø (for å utvide virksomheten med MDF veggplater og komme nærmere markedet. Etter at man ikke greide å oppnå lønnsom drift ble virksomheten nedlagt i 2024. Bedriften legger vekt på at det er de ulike rammebetingelsene som gir ulike konkurransevilkår og gjør det vanskelig å være konkurransedyktige. Energikrisen og prissmitten fra det europeiske markedet førte til store økninger i bedriftens energikostnader, og var en medvirkende årsak til at bedriften i 2022 gikk til permitteringer og avvikling.

Sammen med Elkem Salten er Arbor en av de største brukerne av virke fra Nordland, og til sammen bruker disse ca. 150000 m³ årlig. Tilgangen på virke har lenge vært en sterkt begrensende faktor på utviklingen av produksjonen, noe som kan spores i omsetningen de siste 10 årene.

Tilgangen på massevirke har vært en begrensende faktor for Arbor-konsernets utvikling, og dette vises også tydelig i omsetningstallene (i løpende priser) som for 2023 var redusert med en tredjedel sammenlignet med for 10 år siden. Likevel har bedriften greid å drive med overskudd for størstedelen av 10-årsperioden, mens siste år ga et betydelig negativt årsresultat.

Ifølge bedriftens ledelse har det vært en vedvarende forverring av rammebetingelsene for å drive industrivirksomheten i Hattfjelldal. Den generelle konkurransen om virke er blitt sterkere og får konsekvenser både for tilgang og pris på virke. Strukturutviklingen i regionen, med bl.a. nedleggningen av sagbruket i Mosjøen (Nesbruket/Bergene Holm) bidro også til at man ble mer avhengig av å hente virke fra andre regioner med større usikkerhet. Statlig eierskap til skogressursene i regionen og omfattende skogvern forsterker disse

begrensningene. Det pekes også på at Allskogs koordinering av transportvirksomhet fører til dyre løsninger som ikke er tilpasset lokale muligheter og behov. Dette gir standardiserte og høye transportpriser som ikke favoriserer hverken treindustri som Arbor eller transportaktørene.

Videre har det skjedd en økende konsentrasjon av eierskap og virksomhet i skogverdikjeden gjennom oppkjøp av bl.a. sagbruk og platefabrikker (som Arbor). Forsøk på å etablere samarbeidsløsninger mellom Arbor og tidligere Agnes Fabrikker (Stavern) endte med at Agnes Fabrikker ble kjøpt opp og lagt ned før man etablerte Forrestia som konkurrent med ny teknologi. Dette oppfatter bedriften som sterkt konkurransevridende.

Et annet eksempel man viser til er måten reglene for CO₂-kompensasjon håndteres. Her fikk konkurrenter som Hunton AS og Huntonitt AS (heleid av Byggma-konsernet) etter anke, innvilget støtte gjennom ordningen og ble vurdert å tilfredsstillende vilkårene. Intensjonen med ordningen er å kompensere energiintensiv produksjon og økte strømpriser som følge av EUs klimakvotesystem, og forhindre såkalt karbonlekkasje ved at industrivirksomheten flyttes ut av Europa til områder med mindre strenge klimareguleringer. Sett i forhold til erfaringene hos Arbor med etablering og nedlegging av produksjonsvirksomheten i Kragerø kan det synes merkelig at ikke samme vurderinger burde gjelde for Arbor.

Den skogbruksbaserte verdikjeden i Norge er under utvikling og blir stadig mer konsentrert og konsolidert på eiersiden, med sterk forankring i de største skogregionene lenger sør i landet. Byggma-konsernet med hovedsete i Vennesla er en sterk aktør og konkurrent som har bygd opp en storskala virksomhet og eierskap til relatert virksomhet og konkurrerende produsenter som bl.a. Forestia AS, Huntonit AS, Masonite Beams med avdelinger i Sverige og Finland. Byggma har også deleierskap i Norske Skog ASA som kontrollerer en rekke selskaper innenfor papirproduksjon og treforedling både i Norge og internasjonalt. Arbor mener at slik regelverket for CO₂-kompensasjon praktiseres i dag bidrar til tilfeldig subsidiering og konkurransevridning, og burde vært fjernet.

Arbor erfarer at utviklingen av konkurransemessige rammebetingelser systematisk har gått i feil retning og bort fra de anbefalinger som bl.a. lå til grunn for Prosess21-strategien og ekspertgruppen for biobaserte prosessindustrier. Fokus var her på grønn omstilling i praksis ved å utnytte miljøvennlige trematerialer til mer bærekraftig produksjon og anvendelser og korte produksjonskjeder og muligheter for sirkulær ressursutnyttelse. I anbefalingene fra ekspertgruppen understrekes den sentrale rollen norsk skogbruk har i omstilling mot karbonnøytralitet i 2050, og i veikartet pekes det på økte behov på 14-20 mill. fastkubikkmeter (fm³), som overstiger forventet tilgang.

Når det gjelder hvordan man bør allokere knappe skogressurser i balansen mellom å oppnå maksimal verdiskaping og klimaeffekt, peker ekspertgruppen på en rangering etter anslag på omsetningsverdien av anvendt massevirke og flis til alternative anvendelser. Ut fra denne tabellen ser vi at bruken av skog har høyest brutto verdiskapingseffekt anvendt til bioraffinering av biodrivstoff, biokompositter og trefiberbaserte fiberplater, etterfulgt av

tradisjonell treforedling og anvendelse som tilsetning av (grønt) biokarbon i metallproduksjon og bioplast. Lavest score finnes i produksjon av biodrivstoff, pellets og trekull til energi og jordforbedring og produksjon av dyre-/fiskefôr med negativ verdiskaping. Ut fra dette er det et spørsmål hvordan man velger å innrette avvirking og bruke virkeressurser i framtiden, sammenlignet med dagens situasjon de største volumene ikke går til den mest verdiskapende utnyttelsen i treforedling.

Tabell 4 Anslått verdiskaping pr m³ for ulike anvendelser av massevirke og flis. Kilde: Prosess21 - ekspertgruppen for biobasert prosessindustri, sammenstilt av BIOPRO 2020 og øvrig statistikk.

Verdiskaping pr. anvendt fm ³ massevirke og flis		
1 fm ³ koster ca. 500 NOK levert fabrikklegg		
Produkt	Omsetning/fm ³	Verdiskaping
Bioraffinering inkl. biodrivstoff, biokompositter Trefiberbaserte plater	3.000-6.000 NOK	Høy
Tradisjonell treforedling biokarbon til metallurgi bioplast	2.000-3.000 NOK	Middels
Ensidig produksjon av biodrivstoff Energipellets Trekull til energi Jordforbedring	800-1.200 NOK	Lav
Dyre- og fiskefôr	400-450 NOK	Negativ

Ekspertgruppen peker nettopp på at knappere råvarevolumer må prioriteres mot de mest verdiskapende anvendelsene. For skogbruksverdikjeden bør vurderingene i et klimaperspektiv også ivareta de ulike anvendelsers langsiktige bidrag til karbonnøytralitet, der anvendelser til treforedling og sluttprodukter gir bidrag til langsiktig deponering framfor anvendelser som bioenergi der grønt karbon erstatter fossile kilder.

Også regionalt har det skjedd en forverring av rammebetingelser og manglende virkemidler. Nordland fylkeskommune kuttet transportstøtten fra 2020 med begrunnelse i reduksjonen i de regionale utviklingsmidlene fra staten som ble gjennomført. Dette bidrar svært negativt på konkurranseforholdene mellom aktører i nord og sør. Man opplever også at bransjeorganisasjonenes virksomhet og standpunkt i stor grad styres sentralt (f.eks. i Norsk Industri og NHO Byggenæringen (tidligere BNL)). Man er også kritisk til den måten paraplyorganisasjonen Kystskogbruket fungerer i konkurransesammenheng og i forhold til Arbors virksomhet.

Arbor opplever også at man over lang tid ikke har hatt tilgang til fordeler som kommunene har knyttet til konsesjonskraftressurser og bruken av disse til lokal næringsutvikling. Heldigvis ser dette ut til å være i endring og man er nå i gang med et utviklingsprosjekt i samarbeid med kommunen i forbindelse med utvikling av mer bærekraftige løsninger for tørking av virke.

Ifølge kalkyler bedriften har gjort er man blitt påført negative konsekvenser i størrelsesorden 15 millioner kroner årlig knyttet til subsidier til konkurrenter, ensidige ulemper ved reguleringer/skogvern og båndlegging av planlagt hogst, CO₂-kompensasjon som bidrar til økte råvarekostnader, prissmitte på el/energikostnader i sør (Kragerø), etablering av tømmerkaier, beskatning og energipriser (ift. eksempelvis Alcoa, Elkem, Norske Skog, ikke lik tilgang til billig kraft i samme region). Ut fra dette vurderer bedriften at den har tapt store beløp som ville kunne vært benyttet til å utvikle og konsolidere virksomheten.

Sett i lys av den negative utviklingen og konsekvensene av en systematisk forverring av rammebetingelsene Arbor erfarer, har man til nå strukket organisasjonen så langt som mulig gjennom nedlegging av virksomhet og slanking av egen organisasjon. Man har til nå lagt ned om lag 40 arbeidsplasser i denne utviklingen. Det blir derfor avgjørende hvordan rammebetingelsene for å opprettholde bedriften og det lokale eierskapet utvikler seg videre for at den nåværende virksomheten skal kunne utvikles. Om dette ikke skjer vil man måtte vurdere nedlegging eller andre alternativer.

3.6 Møter i Vesterålen

I nord har vi fokusert analysen mot det tilgjengelige ressursgrunnlaget og den eksisterende næringsstrukturen som er mer direkte tre-/skogbasert, og som kan utvikles i et samspill med aktører innenfor andre næringer og relatert virksomhet. Gitt strukturen og begrensede tilgjengelige volumer i utbredelsen av hogstmodne ressurser er det for denne regionen behov for en større grad av innsats og tilrettelegging for skogrelatert næringsutvikling i regi av kommuner og interkommunalt samarbeid. På denne bakgrunn vil man kunne forvente at nye nisjer møter direkte konkurranse fra dagens dominerende markedsorientering av avvirkning og virkestrømmer.

I regionen har Hadsel kommune sammen med Sortland lagt ned en betydelig innsats i næringsutvikling basert på økt utnyttelse av skog/bioressurser og utviklingen av infrastruktur for industri og transport. Satsingen på Stokmarknes miljøhavn har skjedd i et samarbeid mellom kommunene i regionen og Statsforvalteren, der målet både har vært å etablere en tømmerhavn og en infrastruktur for næringsutvikling og tre-industrialisering, som er mer bærekraftig og sirkulær ved bruk av tre som materiale. I tillegg inngår satsingen på miljøhavna som et ledd i å overføre mer gods fra land til sjø, og der infrastrukturen vil kunne gi industrielle synergier mot treforedling og transport av tømmer og sluttprodukter.

3.7 Hadsel kommune – Stokmarknes miljøhavn

Hadsel kommune organiserer sin næringsutvikling gjennom det kommunale selskapet Trollfjordkraft, der næringsjef Daniel Sowe har stått sentralt i utviklingen av Stokmarknes miljøhavn og containerhavn med tilsvarende næringsarealer. Tema for møtet var gjensidig orientering om utviklingsaktivitet og potensielle områder for økt verdiskaping basert på skogressurser i regionen. I utviklingen av miljøhavna har kommunen samhandlet med nabokommuner, lokalt næringsliv, skognæring og Statsforvalteren i Nordland.

I møtene presenterte han utviklingsprosess og status for miljøhavna og virksomhet som er under utvikling der – bl.a. etableringen av en pallefabrikk på industriområdet i tilknytning til miljø- og tømmerhavna på Børøya.

Figur 7 Oversiktsbilde Stokmarknes miljøhavn. Kilde: Stokmarknes miljøhavn

Sentralt i planene for utviklingen av miljøhavna har vært å undersøke grunnlaget for samlokalisering av havnefasiliteter, industriområdeutvikling og etableringen av et regionalt nisjesagbruk for foredling av tømmerressurser fra Vesterålen. Samspill med havbruksnæringen og etablering av et sagbruk gir grunnlag for å kombinere utnyttelsen av fiskeslam og blandet med treflis, noe som også reduserer energibehovet for tørking. I forhold til å tiltrekke seg samarbeid med aktører er forutsetningene om minste skala for et sagbruk avgjørende, og spørsmålet blir om man gjennom nisjeutvikling vil være i stand til å operere lønnsomt i mindre skala enn 500000 m³ som har vært nevnt av aktører tidligere.

Konseptet for samlokaliseringen av tre- og skogrelaterte aktiviteter førte også til at man etablerte en pallefabrikk på området, som ble overtatt av Nordlaks-konsernet høsten 2023.

Nordlaks' skala i produksjonen ble vurdert som viktig for å få til industrielle synergier og at man kunne starte med en mindre produksjon som etter hvert kunne utvikles i volum. Utviklingen er tenkt gjennom å kunne utvikle mer distribuerte konsepter og flere enheter – etter modell av Åsungapallen i Sverige.

Intensjonen på sikt har vært å kunne benytte opp mot halvparten av tilgjengelig tømmervolum i Vesterålen til palleproduksjon, men man erfarer problemer med å få tak i volumer gjennom den måten man hogger og bruker tømmer i dag, der mye går gjennom Allskog til å dekke Elkem Saltens behov for virke på ca. 100000 fm³ årlig. Dette er tilfellet til tross for at prisene i Norden på pallevirke har vært betydelig høyere enn til konstruksjonsvirke.

Tilgangen til skogressurser og skogsveier er også et problem som må løses. Man ser det også som viktig å kunne få med tynningshogst av sitka som en del av ressursgrunnlaget, samt å styrke det regionale samarbeidet mellom kommunene og skogeierne om langsiktige strategier for utvikling og verdiskaping. Egga Utvikling har i oppgave å følge opp og videreføre industriprosjektene.

Hadsel kommune hadde planer om møter med aktuelle aktører for etablering av sagbruksetablering og videreutvikling av palleproduksjonen med tanke på at aktivitetene i miljøhavna kunne tiltrekke seg aktører for sagbruk og relatert industriell aktivitet. Bl.a. pekte man på behovet for å knytte til seg industrielle aktører og drivere med relatert virksomhet som kunne dra utviklingsprosessen videre. Den pågående konsolideringen i palle-/emballasjeproduksjon vil også være av betydning for framdriften i den industrielle utviklingen i miljøhavna og palleproduksjonen.

Videre utvikling av skog- og trebasert industriell aktivitet har etter kommunens vurdering store muligheter, men det er i dag betydelige utfordringer i forhold til hvordan man er i dialog med skogeierne og samhandlingen mellom nabokommunene i Lofoten og Vesterålen for å unngå at bruken av knappe hogstmodne skogressurser blir volumorientert framfor verdi- og miljøorientert i framtiden. For å oppnå dette ville man sett det som positivt om det kunne etableres en markeds plass/torgløsning som kobler behov og markedsmuligheter for nisseaktører på en bedre måte enn nå, og man ønsket gjerne at offentlig sektor/Statsforvalteren kunne bistå i å tilrettelegge for slike løsninger.

En tilleggsutfordring for næringsutvikling kan være strukturen i skogressursene, der man ofte mangler eller har hoppet over generasjoner på grunn av manglende planting og forynging. Manglende forynging kan innebære at det vil ta lenger tid før man har hogstmodne volumer tilgjengelig. Dette vil kunne skape utfordringer for etablering av langsiktig industriell virksomhet. Når ressursgrunnlaget samlet er begrenset, vil en økonomisering med skogressursene i et langsiktig perspektiv være enda mer viktig for å utvikle langsiktig og lønnsom virksomhet.

Avslutningsvis diskuterte man også hvordan utfordringene med å skape interesse for langsiktig næringsutvikling basert på skogressurser i regionen. Dette oppleves som en

krevende prosess som må orienteres langsiktig mot de unge og skape holdninger, erfaringer og aktiviteter, som understreker et bærekraftig forhold til natur og skogressurser.

3.8 Nordpall og Nordlaks

På bedriften møtte vi Nordlaks v/ eieren Inge Berg som høsten 2023 gjennom datterselskapet Nordlaks Produksjon overtok eierskapet til pallefabrikken som ble etablert av Trollfjordkraft AS i miljøhavna med tanke på å kunne utvikle de industrielle mulighetene for å kombinere produksjonen av emballasje både til egen virksomhet og andre store aktører i oppdrettsnæringen. Virksomheten har det siste året vært preget av oppbyggingen av produksjonslinjer og organisering, og man har fortsatt behov for å gjøre betydelige tilpasninger og forbedringer i produksjonen.

Figur 8 Lager og produksjonslinje hos Nordpall. ©Jarle Løvland

I møtet med Nordpall/Nordlaks ble det pekt på at man fortsatt var i en innkjøringsfase av teknologi og produksjonslinje med tanke på å oppnå flyt og effektiv produksjon. Bedriften sysselsetter 7-8 personer i denne fasen, men siktemålet er en effektivisering og økt skala. Nordlaks hadde opprinnelig planlagt å kunne levere paller/emballasje for flere aktører innenfor oppdrettsnæringen, men dette har vist seg å være utfordrende ettersom andre bedrifter har vært tilbakeholdne med å etterspørre leveranser i stedet for sine nåværende samarbeidspartnere. På sikt vil begrenset etterspørsel kunne være en flaskehals for å oppnå operasjonell effektivitet og lønnsomhet, men det er sannsynligvis for tidlig å si noe om mulighetene i et lenger perspektiv.

Samarbeidet med Karl Johan Berg og hans erfaring fra palleproduksjon og treforedling har vært viktig for å utvikle et integrert konsept for palleproduksjon og tørking av paller. Også bedriften Hakrima (Beiarn/Saltdal) som utvikler resirkulering av materialer i produksjon av paller og emballasje for Nexans har vært involvert i utviklingen. I oppstarten er råmaterialene fra palleproduksjonen importert fra Finland, og man har erfart utfordringer med tørrheten i råmaterialene. Til tørking av materialer og paller vil det kreves betydelige arealer ettersom paller må varmebehandles som ferdige produkter. For å utvikle produksjonen vil man i første omgang kunne klare seg med begrensede arealressurser – typisk 30 dekar. Deretter vil kapasiteten kunne økes ved å etablere mer distribuert/spredt produksjon på samme måte som Åsungapallen gjør det.

Epilog

I etterkant av samtalene har Nordlaks besluttet å legge ned produksjonen av paller på Børøya. Pallefabrikken blitt drevet som en avdeling i Nordlaks Produkter AS, i tett samarbeid med andre avdelinger på Børøya, og arealene vil bli benyttet som lagerlokaler.

– I et konkurranseutsatt marked ser vi at det ikke er mulig å få til lønnsom produksjon av paller lokalt i Vesterålen, sier driftsdirektør i Nordlaks Produkter AS, Tomas Tømmerås.

Det er 8 ansatte tilknyttet produksjonen av paller. Alle er ansatt i Nordlaks Produkter AS, og vil få tilbud om nye arbeidsoppgaver internt i selskapet.

3.9 Sortland kommune og interkommunal skogforvaltning i Vesterålen og Lofoten

Hos Sortland kommune møtte vi skogforvalter Vladimir Matic og skog/viltforvalter Jon Ødegård, som koordinerer det interkommunale samarbeidet om skogforvaltning for kommunene i Lofoten og Vesterålen. Matic har bakgrunn fra Serbia og internasjonal praksis i skogforvaltning og utvikling, og man har siste år også ferdigstilt en strategisk plan for kommunene i Lofoten med fokus på sammenstilling av næringsgrunnlaget for bionæringsutvikling i regionen og bruken av virkemiddelbruken framover for å realisere målene i strategien. Matic driver også nettstedet www.arktiskgran.no som en temaportal for skogbruk i Lofoten og Vesterålen med formidling av informasjon til skogeiere om pågående

prosjekter, kunnskap og dokumentasjon og tilgjengelige virkemidler for skogskjøtsel, forynging og avvirkning.

Strategiplanen fram mot 2027 er forankret i Nordlands skog- og klimaprogram og det regionale miljøprogrammet, og omfatter felles skogbrukstjenester, forvaltning av skogvirkemidler og spesielle miljøtiltak i jordbruket. Sammensetningen av skogressursene er i hovedsak dominert av arealer med lauvskog (90%) og er dominert av bjørk.

Årlig avvirkning har de seinere årene vært mellom 5000 og 9000 m³ og man opplever at dette bidrar til økt bevissthet om, og positiv opplevelse av skogbrukets betydning i regionen. Volumet i avvirkning har økt markant de seinere år (24000 m³ i 2022) og dette forventes å øke i årene fremover mot 30000 m³ dersom tilgjengeligheten utvikles med skogsveier.

I strategien pekes det i klimasammenheng på skogens rolle i å ta opp CO₂, der fremmede arter som lutz og sitka gran opptar dobbelt så mye pr arealenhet pga. rask veksthastighet¹⁵. Planen legger også vekt på å stimulere til økt bruk av tre og massivtre som byggemateriale i driftsbygninger og offentlige bygg som et tiltak for langsiktig deponering og avkarbonisering i byggesektoren.

Skogplantingen i regionen har pågått i bølger i mer enn 100 år (siden 1910), men har de seinere årene vært begrenset. Tradisjonelt har egenskapene med nordnorske skogressurser vært ansett som gode for bruk i konstruksjonsvirke på grunn av kortere vekstsesong og lavere temperatur, men NIBIOs undersøkelser av i prosjektet «Gran i nord» indikerer at forskjellene ift. bruk i konstruksjonsvirke ikke er så store som antatt og blir bedre når man benytter eldre gran. Studier hos Treteknisk institutt viser at sitkagran vil kunne brukes både som konstruksjonsvirke og kledning på linje med norsk gran, men har krever godt utstyr for skjæring og lar seg ikke trykkimpregnere med vanlige metoder. Virket har også en tendens til å vri seg i større grad under tørking. Samlet tilsier dette at sitkagran vil kunne finne økte anvendelser både som konstruksjonsvirke og i annen trevareproduksjon.

I forhold til eierforholdene i skogbruket i regionen pekes det på utfordringene med å få til aktiv drift. Små eiendommer og fragmentering av eierstruktur bidrar til passivt eierskap med lav egeninnsats og redusert kompetanse om drift over tid. For å motvirke dette er det nødvendig med økt samarbeid og planlegging dersom avvirkning skal bli gjort og man kan utvikle en lønnsom skogsdrift i nye områder uten slike tradisjoner. For å sikre økt avvirkning blir også utvikling av skogsveier en viktig satsing ved siden av den etablerte tømmerhavna på Børøya.

For å opprettholde produktiviteten i skogen blir det også lagt vekt på at det bør være plikt til foryngelse/planting ved hogst av skog, der skogbruksloven fastsetter at planting skal være foretatt innen tre år fra hogst. Ved planting legges det også vekt på å erstatte med skog som har høy produktivitet og evne til å binde CO₂. Det ligger også et visst konfliktpotensiale i vurderingene av egenskapene til fremmede arter som sitka og lutz gran, og deres positive

¹⁵ Strategisk plan for Lofoten og Vesterålen 2024-2027, s 13.

egenskaper i karbonbinding. Det blir også påpekt at man vil kunne forbedre produktivitet og tilvekst i skogbruket med anslagsvis 15% ved å gjennomføre rydding og utnyttelse av skogavfall til produkter som allerede er etablert i andre land i Europa.

I skogforvaltningen blir det også pekt på erfaringen at kravene til økt avvirkning og store volumer som blir etterspurt av Elkem (100000 m³ pr år) lett kan komme i veien for mulig bruk av virke til andre formål. Store uttak i form av flathogst og uttak av for mye ungskog åpner for at det vil oppstå lange tidsrom før man kan ha hogstmoden skog tilgjengelig fra disse områdene igjen, ettersom strukturen i nordnorsk skog ofte ikke er preget av jevn forynging, men «har hoppet over» generasjoner.

3.10 Kronsteingruppen AS

Vi hadde også et kort møte med Kronsteingruppen som er et konsern som organiserer entreprenørvirksomhet og byggevaredistribusjon i Vesterålen og Hålogaland-regionen. I konsernet inngår virksomheter som Kronstein Entreprenør, Byggteam Hadsel, Harstadbygg Entreprenør, Sortland Entreprenør, XL-Bygg i Myre, Harstad og Sortland, Kronstein Byggevare og en rekke boligbyggingselskap under Kronstein Eiendom.

Med sin brede virksomhet innenfor entreprenørvirksomhet, byggenæring og distribusjon av byggematerialer kan konsernet kobles til videre utvikling av skog- og trebasert verdiskaping i regionen. Sortland Entreprenør hadde totalentreprisen for Stokmarknes skole med utstrakt bruk av tre og massivtre som byggemateriale og bruk av fornybare energikilder. Konsernet er i planlegging/utvikling av elementproduksjon gjennom datterselskapet Kronstein Element. Av tidsmessige årsaker ble det ikke anledning til å gå grundig inn i denne prosessen, men det var interesse for å kunne komme tilbake til satsingen på et senere tidspunkt.

3.11 Salten

Kommunene i Salten peker seg ut som en mulig pilotregion for å utvikle synergier innenfor skogbruk og treindustri med vekt på framvekst av nye biobaserte nisjer og industriell virksomhet. Ut fra data fra foretaksregistret over aksjeselskaper fremgår det at regionen i 2023 samlet sto for en sysselsetting på nesten 1900 og med en omsetningsverdi på ca 4 milliarder totalt.

Tabell 5 Sysselsetting og omsetning i skog- og trerelaterte virksomheter i Salten i 2023. Kilde: Foretaksregistret/Biznode, uthentet i desember 2024.

Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	89	205340
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	46	79154
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	220	421500
Produksjon av møbler og trevarer	33	55880
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	422	606068
Tjenester til bygg- og treindustri	94	166993
(tom)	50	0
Totalsum	954	1534935

Vi ser at produksjon av ferdighus og snekkervirksomhet utgjør mer enn halvparten av omsetningen og litt mindre andel av sysselsettingen. Avfallshåndtering/deponi og tilrettelagt arbeid gjennom kommunale/interkommunale foretak står for ca en fjerdedel av sysselsetting og omsetning. I Salten finner vi aktører innenfor byggenæring og byggentreprenører i tillegg til de fleste kjedene innenfor byggevareredistribusjon.

I Salten finner vi også det interkommunale avfallsselskapet IRIS som sorterer og gjenvinner treavfall som males til flis for bruk i fjernvarmeanlegget Keiseren i Bodø. IRIS organiserer også en betydelig logistikk og transportvirksomhet i regionen for innsamling av avfall til sortering og gjenbruk.

3.11.1 Hakrima i samarbeid med Nexans

Bedriften Hakrima har som tidligere nevnt også vært involvert i utviklingen av virksomheten og palleproduksjonen ved Stokmarknes miljøhavn, og samarbeider også tett med Karl Johan Berg i utvikling av gjenvinning og utnyttelse av treavfall til produksjon av paller og palleklosser, samt kabeltromler for Nexans. Bedriftens hovedvirksomhet er på Rognan, i tilknytning til Nexans produksjonsvirksomhet.

Basert på erfaringene i Vesterålen og i samarbeidet med Nexans peker Hakrima på at det vil være avgjørende å oppnå en høy produktivitet i produksjonen, basert på logistikkflyt og effektiv automatisering av produksjon. Dette er nødvendig for å bli konkurransedyktig med eksisterende aktører innenfor bransjen, og forutsetter videre at etablering av produksjon har nærhet i kunde-/leverandørkoblingene i verdikjeden man inngår i. Erfaringene med etablering av emballasjeproduksjon er også at prisstrukturen for virkeproduksjon kanskje ikke speiler bredden i markedsorientering eller betalingsvilje for anvendelse som pallevirke, der knappheten i naboland fører til at mulighetene for lokal verdiskaping øker.

Hakrima er også i dialog med IRIS om samarbeid om forsyning av treavfall fra deres innsamling og bearbeiding av treavfall fra husholdninger og byggenæring. Det vil være av interesse å få undersøkt mulige leveranser av treavfall og flis til etableringen av Hakrimas

produksjon av palleklosser og utviklingen av resirkulering av emballasje og kabeltromler som man samarbeider med Nexans om. Dette vil eventuelt kunne bli mer avklart når IRIS' leveranseavtale med Keiseren utløper i første kvartal 2025. Man er i denne sammenheng også åpen for hva som vil være den beste lokaliseringen av produksjonen; enten der den i dag befinner seg eller i en mulig framtidig samlokalisering, avhengig av ressursgrunlaget lokalisering, effektiv logistikk og en hensiktsmessig gjennomføring av produksjonen.

4. SWOT - oppsummering av funn

4.1 Analytiske vurderinger av grunnlagsdata og møter/samtaler

Utgangspunktet for kartleggingen og SWOT-analysen har vært å identifisere forutsetningene for økt lokal verdiskaping og sysselsetting innen treindustrialisering - basert på økt utnyttelse av skogressurser i Nordland. Til forskjell fra en SWOT-analyse på foretaksnivå, må den bransjemessige analysen av faktorer som påvirker disse mulighetene på næringsnivå også inneholde vekselvirkninger og dynamikk mellom forvaltning og næringsutvikling. Dette gjelder også hvordan enkeltforetak blir påvirket av strukturelle forhold som aktører og konkurranseforhold i næringen, påvirkning av kunde-/leverandørforhold og graden av konsentrasjon og rivalisering.

Et moment som blir endret når man vektlegger økt lokal, bærekraftig og økt verdiskaping/sysselsetting, er den grunnleggende forståelsen av hva som blir effektive rammebetingelser for en slik omstilling. Dagens forståelse og organisering av skogbruk og skogbruksbaserte verdikjeder er i stor grad basert på en sektoriell tenking, der ressursgrunnlag og utnyttelsen forstås som en verdikjede med vekt på intensiv produksjon og spesialisering gjennom leddene på veien nedstrøms mot markeder og sluttbrukere. Sektorisering som prinsipp er godt etablert både innenfor næringsliv og forvaltning, og bidrar også til å utvikle innholdet i begreper og forståelse av næringsutviklingen og hva som er relevant omstilling og forvaltningsbehov. Jo mer spesialisert og utviklet denne forståelsen blir, desto vanskeligere blir det også å endre forutsetninger på kort sikt for å endre praksis.

Som motsats til en sektorisert forståelse av næringer og utviklingsmuligheter kan være en mer geografisk og stedsbasert forståelse av variasjoner i ressursgrunnlag og næringsstruktur, og dynamikken i samspillet mellom disse. Det er dette vi har satt som konseptuell ramme for å søke etter nye markedsmuligheter i form av nisjer som ikke bare skaper virksomhet tidligere og strukturelle sektorhensyn som bidrar til ytterligere spesialisering og lokal sårbarhet/avhengighet. Som alternativ kan man søke mot en strategi som utnytter lokale ressursmuligheter og nettverksbasert lokalt samarbeid til å utvikle nye nisjer som bygger på lokale ressurser og synergier med endret markedsorientering.

Mulighetsrommet for slike lokale og sammensatte/sirkulære produksjonsløsninger påvirkes også av dagens næringsstruktur, eierskap og det institusjonelle samspillet mellom næringsutvikling og forvaltning/vern av ressursgrunnlaget. Som ramme for lokal omstilling kan vi derfor tenke oss at vi er opptatt av hvordan vi kan skape lønnsomhet og bærekraft gjennom en «sortiments»-økonomi framfor jakte kostnadseffektivitet gjennom skalaøkonomi.

I gjennomgangen av ressursgrunnlag og strukturen i treindustriell virksomhet i Nordland fremkommer det store geografiske variasjoner strukturelle forutsetninger for å etablere nye

lokale løsninger. Etter vårt syn vil dette kunne åpne for lokal organisering av utnyttelsen av begrensede skog- og tre-ressurser som gir økt lokal verdiskaping og foredling under ulike lokale betingelser.

Oppsummert mener vi på bakgrunn av datagrunnlag, dialog og innspill fra møter med næringsaktører, kommuner og forvaltning at hovedmomentene som fremkommer i SWOT-analysen kan oppsummeres slik i stikkords form, som blir nærmere forklart i etterfølgende avsnitt.

STRUKTURELLE FAKTORER OG RAMMEBETINGELSER/DRIVERE (MULIGHETER OG TRUSLER)

- Regulative, politiske og institusjonelle rammebetingelser, herunder økte krav til klimatilpasning i utnyttelsen av skogressurser vs skogens klimamessige betydning, herunder hvorvidt nasjonal politikktutvikling og forvaltning åpner for regional variasjon i ressursutnyttelse og markedsorientering av nye nisjer
- hvordan skogsbruksbaserte verdikjede er organisert og markedsorientert fra grunnleggende produksjon av skog til produksjon og bruk av råmaterialer og ferdige produkter (verdikjede og livsløpsperspektiv)
- industrielle/bransjemessig struktur og konkurranseforhold, herunder geografisk konsentrasjon av ressurser og (lokalt) eierskap, insentiver for økt lokal og bærekraftig utvikling og mer effektiv/sirkulær utnyttelse av ressursgrunlaget
- fra strategier for skalaøkonomi og kostnadslederskap med basis i primærressurser til såkalt sortimentsøkonomi som åpner for lokaliserte produksjonsnettverk som kan øke verdiskapingen gjennom økt diversifisering og mer differensiert og reell markedsorientering
- hvordan skog og utvikling av skogbrukets duale rolle både som basis for næringsvirksomhet og samspill med andre sektorer i grønn omstilling og klimatilpasning

INTERNE RESSURSER OG FERDIGHETER (STYRKER OG SVAKHETER)

- Utvikling og tilgang til tilgjengelige skog-/bioressurser på kort og lengre sikt
- i hvilken grad ressursene som er tilgjengelig er sjeldne og egnede, og gjennom innovasjon kan benyttes til å utvikle konkurransefortrinn på kort og lang sikt (det ressursbaserte perspektivet og såkalte VRIO-analyser av hvordan disse gir opphav til konkurransefortrinn for ny virksomhet og lokale verdiskapingsaktiviteter)
- nye og konkurransedyktige og samlokaliserte forretningsmodeller basert på bærekraftig utnyttelse av ressursgrunlaget og relatert næringer til markeds- og klimatilpasset utvikling av industriell virksomhet og sysselsetting med økte lokale ringvirkninger

4.2 Ekstern analyse – muligheter og trusler

Vi starter med den eksterne dimensjonen av SWOT-analysen som omhandler sammenhengen mellom makroomgivelser og næringsorganiseringen i skogbruk og skogbrukets verdikjede og næringsstruktur.

4.2.1 Muligheter

Nasjonalt og globalt er det etablert at skog og bionæringer vil ha en helt sentral betydning for å skape en mer bærekraftig tilpasning av næringsvirksomhet og samfunnsutvikling, der skogsressursene spiller en viktig rolle både som fornybar energikilde og kan anvendes til å fange karbon og lagre/deponere dette mer langsiktig (enn eksempelvis ved forbrenning eller energikilde). Skogsressurser har en tosidig rolle både gjennom å fange CO₂-utslipp og for deponering der en produktiv forvaltning bidrar til å øke denne effekten.

Begrenset avvirkning i Nordland (mindre enn 20% av potensiell tilvekst) gir en forventet vekst i kystskogbruk og for skogbasert verdiskaping de kommende tiårene. Dette kan gi mulighet for lokal utvikling av ny industriell virksomhet i form av produksjon og tjenester både i tilknytning til verdikjeden i dag og gjennom lokal samhandling.

Nedstrøms muligheter er både knyttet til økende etterspørsel av tre som miljøvennlig og fornybart materiale og byggemateriale, samt at råvaremarkedet i naboland har mindre ledige reserver av skogsressurser for avvirkning som følge av langvarig høy avvirkning og vekst. Dette skaper muligheter for eksportbasert verdiskaping knyttet til både råmaterialer og ferdigvarer. På kort sikt vil dette kunne stimulere verdiskaping og økt eksport av råmaterialer framfor lokal/regional videreforedling. Spørsmålet blir da hvordan kan vi stimulere til høyest mulig grad av videreforedling og en reell markedsorientering som bidrar til riktig anvendelse av begrenset avvirkning (ut fra klimahensyn).

Et mer grunnleggende spørsmål i tilknytning til vekstmulighetene og behovet for økt foredlingsverdi av skogsressursene – hvordan skal man kunne få til økt verdiskaping gjennom samhandling mellom ressursforvaltning og næringsutvikling?

4.2.2 Trusler

I forbindelse med kystskogbruket i Nordland og ellers gir både klimaendringer og tilveksten i ressurser grunnlag for å øke den produktive bruken av skogsressurser av barskog og lauvskog. Imidlertid er både lokaliseringen og tilgjengeligheten av hogstmodne skogsressurser svært varierende og vil kreve bevisst satsing og bruk av utviklingsrettede virkemidler for at avvirkning skal kunne finne sted.

På den andre siden fører manglende oppfyllelse av nasjonale og globale mål om reduserte klimautslipp til økt betydning av skogens rolle i å kunne absorbere utslipp inntil man får ned

utslippene gjennom innfasing av fornybare energikilder og nullutslippsteknologi. Internasjonalt blir dette tydeliggjort gjennom miljøsertifisering av all aktivitet i skogbrukets verdikjede og begrensninger i nasjonale muligheter for skogbruk og arealutvikling (bl.a. gjennom EUs LULUCF-direktiv). Dette understreker at økt foredling og diversifisering blir viktige kriterier for allokering av knappe skogressurser. Dette er også gyldig om man har vekst i ressursgrunnlaget som utgangspunkt fordi det er den samlede verdien av skogressursene gjennom næringsvirksomhet og som klimaverdi som skal optimaliseres. Denne avveiningen er naturlig nok egnet til å skape konflikt mellom vern, avvirkning og utnyttelse av skogressurser også i Nordland.

Eksternt handler muligheter og trusler om hvordan verdikjede, konkurranseomgivelser og rammebetingelser påvirker bedrifters og bransjers konkurransetilpasning. En åpenbar trussel er at skogverdikjeden i Nordland er koblet på den nasjonale struktureringen av skogbruk og treindustri, der tyngdepunktet i primærvirksomheten har vært utviklet og kontrollert fra andre skogregioner i sør og vest. I tillegg har man hatt en betydelig konsentrasjon og skalautvikling i skogbrukets verdikjede som har medført at primæraktivitetene og infrastrukturen har blitt redusert i mange regioner. Det fører også til at avvirkning i større grad styres av konkurransen med andre skogregioner og relativ tilgjengelighet (som påvirker kostnadsnivå og lønnsomhet i avvirkning).

Trekk ved utviklingen av skogbruk og skogbasert verdikjede har resultert i at det er etablert en nasjonal næringsstruktur/ sektor som i stor grad er påvirket av konsentrasjon i eierskap og industrialisering fra dominerende skogregioner i landet. Denne strukturen utvikler også konsentrasjon i støttefunksjoner til skogverdikjeden i forhold til skogskjøtsel, skogdrift og planlegging av avvirkning som ivaretar volumbehov og anvendelser i de største og viktigste markedssegmentene. Dekningen av de løpende markedsbehov hos aktørene medfører et betydelig fokus på forutsigbare og store volumer med skalaøkonomi i gjennomføringen. I møtet med lokale alternative anvendelser og en eier/eiendomsstruktur (utenom staten) som kan være fragmentert, blir organiseringen av skogentreprenørvirksomhet og avvirkning styrt i betydelig grad av løpende avtaler og etablerte markedsbehov fremfor usikre alternativer. Organiseringen av virksomheten hos skogeiere og skogentreprenører som eksempelvis Allskog og SB Skog bidrar til økt planlegging og realisering av avvirkning som kanskje ellers ikke ville blitt gjort. Men dette kan også bidra til et kortsiktig volumpress i avvirkningen som kan gå på bekostning av langsiktig og produktiv skogforvaltning og verdiskaping. Dette er også en problemstilling som fylkeskommunene langs kysten har adressert gjennom statusanalyser og oppfølging gjennom Kystskogbruket.

I forhold til virkemidler og tilrettelegging og ressursforvaltning er disse innenfor skogbruk og landbruk i stor grad statlig utformet, og følger en sektorisert inndeling. Som det ble understreket fra Statsforvalteren i forbindelse med siste revisjon av innovasjonsstrategien og den regionale planprosessen, er det framover behov for å styrke fokuset på landbaserte bionæringer som landbruk og skogbruk i Nordland.

Dette gjelder også hvordan de statlige og regionale utviklingsaktørene og virkemiddelapparatet utvikler politikkinhold og strategier som er regionalt tilpasset. Nordland har som andre regioner fortsatt forankring i utviklingsmodellen for regional smart spesialisering (bærekraftig næringsutvikling ut fra lokale/regionale ressursfortrinn og utvikling av kunnskapsstøtte og nyskaping med basis i disse), samt forankring i FN's bærekraftsmål. En utfordring med å utvikle lokale ressurser og næringsmiljø til å utvikle produksjonssystemer basert på samhandling og nettverksbygging, er hvordan virkemiddelapparat og regionale utviklingsaktører, kan operere mer helhetlig og koordinert framfor sektorisert.

En fortsatt utfordring her kan være hvordan man operasjonaliserer dette til en helhetlig og regionalt forankret strategi og samordnet virkemiddelbruk. Konkret vil dette være knyttet til strategisk styring av energiresurser og tilgang for industrialisering, bruk av konsesjonskraftressurser i strategisk næringsutvikling i distriktskommuner (som de fleste er i Nordland), samt å sikre at tilgjengelige nasjonale virkemidler kan tas i bruk (eksempelvis transportstøtte og infrastruktur for industri, energi og transport som understøtter videreutvikling av eksisterende industristruktur.

4.3 Intern analyse – aktører og bransje/sektorer

Dette avsnittet fokuserer på de nåværende og strukturelle forholdene som bestemmer aktørers forutsetninger for å utvikle et større mulighetsrom for økt lokal verdiskaping og sysselsetting gjennom treindustrialisering.

4.3.1 Styrker

Et utgangspunkt for å kunne utvikle nye og levedyktige industrielle aktiviteter og muligheter/nisjer for verdiskaping, kan ta sitt utgangspunkt i økt lokal verdiskaping. Som industrifylke er man relativt godt rigget med tanke på industriell infrastruktur og virksomhet som kan gi synergier gjennom koordinering og samhandling. Dette gjelder f.eks. tømmerhavner i de fleste regioner som understøtter framtidig transport av tømmer og ferdigvarer. Ikke minst blir dette viktig når eksisterende veinett ofte har begrensninger i form av akseltrykksbegrensninger for tømmertransport. Men også som lokasjoner for både samlokalisering av treindustriell og annen virksomhet samt logistikk blir disse infrastrukturene viktig.

Også innenfor annen industri ligger det betydelige styrker og muligheter for utvikling og økt satsing på treindustri. Et eksempel på dette er Elkem Saltens betydelige forbruk av tømmer i sin metallproduksjon. Denne innebærer ikke kun en sterk volumkonkurranse om begrensede virkeressurser som avvirkes i Nordland, men representerer også en mulighet for å skape industrielle synergier i koblingen mellom disse virkestrømmene og mulig utnyttelse av de store energi/varmeressurser man i dag ikke kan utnytte.

Samlokalisering i seg selv vil også kunne bidra til å bygge ned sektoriseringen mellom sjø og land, og gi grunnlag for mer helhetlig organisering og utnyttelse av bioressurser og reststrømmer som i dag ikke bidrar til verdiskaping.

De strategiske mulighetene som økte volumer og økt etterspørsel skaper framover stiller kanskje nye krav til en bredere og mer reell markedsorientering enn tidligere. For å sikre dette må det utvikles delt og lokal felles kunnskap om ressurser, markedsmuligheter og strategier for å realisere økt verdiskaping og lokal aktivitet.

Kommunene kan spille en viktig rolle i en utviklingsprosess mot større diversifisering og mer sammensatt lokal verdiskaping basert på forsvarlig utnyttelse og forvaltning av skogressurser og samhandlingen med skogeiere og skogentreprenører. Mens næringsutvikling erfaringsmessig kan være nedprioritert i konkurransen med andre og mer krevende tjenesteområder, gir en bredt anlagt skogforvaltning også et inngrep mot lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling som henger sammen.

4.3.2 Svakheter

Innenfor det generelle positive bildet av muligheter finnes det også områder og forutsetninger som er mer utfordrende for økt treindustrialisering og lokal aktivitet og verdiskaping. Vi skal her kort oppsummere hovedtrekkene vi ser ut fra analysen så langt.

Et hovedproblem som følge av strukturen i skogbruket er manglende og distribuert sagbruksvirksomhet. Dette er en flaskehals når det gjelder å kunne drive videreforedling av skogressurser. Lokaliseringen av større sagbruk i nord er stort sett strukturert i tilknytning til de tyngste skogdistriktene i landet, der Moelven Van Severn i Namsos i Trøndelag, er det eneste store kommersielle sagbruket etter at Nesbruket i Vefsn ble nedlagt i 2009. Det foregår i dag en relativt omfattende søkeprosess ift. mulighetene for å etablere mindre og nisjebaserte sagbruk ala det som Susendal Bygdesag sin satsing representerte. En tilpasning i skala vil ikke bare handle om volumer og logistikk, men også hvilken bredde i aktivitet og bearbeiding som produksjonskonseptet og samhandling med øvrig verdikjede/samarbeidsnettverk lokalt kan inneholde.

Det er stor forskjell på totaltallene for Nordland når det gjelder både skogressurser og næringsmiljø, som kan inngå i en økt industrialisering videre. Til tross for relativt god dekning av og fokus på tømmerhavner er det fortsatt store og varierende utfordringer ift. sammensetningen av og tilgjengeligheten til ressurser og mulig avvirkning og transport. I forhold til de geografiske områdene vi har fokusert på, er det store forskjeller i omfang/skala i skogbruket og hvor robust dette grunnlaget er for videre industriell utvikling i lokalsamfunn. Helgeland sør for Saltfjellet utgjøre de dominerende skogressursene i fylket og gir med dette grunnlag for en annen langsiktighet og forutsigbarhet i utviklingen av både eksisterende og ny virksomhet. I nord og i Vesterålen ser vi at ressursgrunnlaget i stor grad finnes mer spredt og begrenset skala, ofte med «overhopp» av generasjoner som betinger at

man her i enda større grad bør økonomisere med skogressursene og unngå å ta ut for store volumer av ungskog ut fra volumhensyn på kort sikt.

Som følge av langvarig sektorisering og intensiv produksjonsorganisering mangler det også kultur for å utvikle bruken av bioressurser over sektorgrensene. For å styrke dette trenges det både støtteaktivitet og etablering av samhandlingsformer som bygger opp felles kunnskap for styring og evaluering av strategiske valg som gjøres. Her vil virkemiddelapparatet med regionale og lokale utviklingsaktører som statsforvalteren og kommunene spille en fortsatt viktig rolle i sikre kontinuitet i grunnlaget for lokal næringsutvikling.

I den eksterne analysen pekte vi på utfordringer som skapes av organiseringen og de dominerende forretningsmodeller som dagens organisering av aktivitetene i verdikjedene representere. For å sikre at man gjør mer markedsorienterte og ressurstilpassede lokale valg av strategier for skogbruk, avvirking og verdiskaping, tror vi at det vil være viktig å balansere hensynet til effektiv planlegging og rasjonell gjennomføring av avvirking opp mot en bredere og markedsorientert anvendelse av virkestrømmene. Dette må sikre at hensynet til ansvarlig forvaltning og sertifisering i avvirking og mer aktiv skogdrift blir ivarettatt samtidig som det også krever en dialog med lokale skogeiere for å sikre en langsiktig innretning av skogdriften.

Dette kan også omfatte å utvikle dialog og samarbeid om skogpleie, rydding av hogstflater og utnyttelse av restressurser/avfall i kombinasjon med mer systematisk forynging av skog for å skape mer langsiktig produktivitet og potensial for fremtidig vekst og høsting.

Strukturen og eierskap og landbruks-/skogbrukseiendommer er i seg selv en utfordring med tanke på fragmentering og forvitring av forutsetningene for helhetlig skogforvaltning og verdiskaping. En mer helhetlig oppfølging av skogbruk og annen bionæring vil være nødvendig for å styrke en mer samarbeidsbasert arbeidsform og mer aktiv kultur og koordinering av utvikling og skogdrift.

Tabell 6 Oppsummering av momenter fra SWOT-analysen

Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> - Skog og bionæringer har sentral og viktigere rolle i å oppnå bærekraftig og klimatilpasset virksomhet – grunnlag for økt og bærekraftig utnyttelse og som deponering av karbon framfor som energikilde - Behov/marked for skogressurser økende internasjonalt (begrensede egne ressurser og betalingsvilje) – stimulerer råvareeksport - Nordland utnytter i liten grad tilgjengelige skogressurser til videreforedling og verdiskaping. - Kystskogressurser og klimadrevet utvikling av skogarealer øker muligheter for høsting de neste tiårene betydelig. På hvilket grunnlag ønsker man å øke utnyttelsen? 	<ul style="list-style-type: none"> - Verdien av skogressurser i økende grad knyttet til klimaomstilling som tilsier vekst, men ikke nødvendigvis utnyttelse (LULUCF) - Skogbruk og treindustri strukturert ut fra nasjonale tyngdepunkter og skogdistrikter – konsentrasjon og eierstruktur utfordring for lokal utvikling og forvaltning - Generelle rammebetingelser og virkemidler for innovasjon i næring og tilnærming lite endret – innrettet mot fortsatt konsentrasjon og sektorisering som forutsetning - Har aktørene innenfor produksjon, trevareindustri og videreforedling rammebetingelser og regionale betingelser som

	<p>er konkurransedyktige og/eller kan utvikles gjennom lokalt klynge- og nettverkssamarbeid?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geografiske og ressursmessige forhold gir svært ulike rammer for utvikling og markedsorientering av nye og bærekraftige nisjer og lokale verdiskapingsnettverk
<p>Styrker (for aktører regioner)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktur for tømmerhavner gir muligheter for industrielle synergier og samhandling - Har tilgjengelige ressurser, må også utvide perspektivet på ressursverdier og produktiv videreutvikling (samlokaliserte produksjonssystem, energiresurser, logistikk og industriell infrastruktur) – muligheter for lokaliserte industrielle symbioser - Samlokalisert utvikling kan koble bionæringene på sjø og land bedre (over sektorgrensene) - Ivaretagelse av nye markedsmuligheter krever strategisk bevissthet/markedsorientering og redusere stivhengighet og ressurs-/produksjonsorientering - Kommunenes rolle i tilrettelegging og forvaltning gir mulighet/posisjon for å utvikle støtte til næringsutvikling bedre -. til tross for egne ressursutfordringer/nedbygging 	<p>Svakheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fortsatt varierende grad av dekning og tilgjengelighet for avvirking og transport - Struktur og langsiktig tilgang på ressurser varierer mye geografisk/regionalt - Manglende lokale og sentrale funksjoner i verdikjeder for videreforedling og verdiskaping (sagbruk, bearbeiding) - Manglende kultur/erfaring med lokal samhandling om bioressurser (over sektorgrensene) - Organisering i skogverdikjeden av skogdrift, skogskjøtsel og avvirking som er skaladrevet framfor lokal og markedsorientert - Effekten av organisering av skogbruk i kombinasjon med lite arealmessig kobling til landbruk (marginalisering av skogbasert verdiskaping og kultur) - Skogpleie og forynging svært variabel, gir strukturelle utfordringer ift langsiktig utnyttelse og produktiv utvikling - Fragmentering av eierstruktur i skogbruk og sektorisering mellom bionæringer gir utfordringer til lokal strategisk samhandling

5. Anbefalinger

Til slutt vil vi oppsummere noen vurderinger og anbefalinger for videreutvikling av grunnlaget fra arbeidet med rapporten og det videre arbeidet med treindustrialisering hos Statsforvalteren i Nordland.

Vi tror det fortsatt er et sterkt behov for koordinering av aktører og interessenter i den videre prosessen ut fra premisset om at det bør være mulig å få til økt lokal verdiskaping og sysselsetting basert på voksende skogressurser og bærekraftig avvirkning. Etablering og vedlikehold av lokale samarbeidsarenaer med bidrag fra Statsforvalteren og kommunene blir viktig å opprettholde over tid om man skal lykkes.

Som grunnlag for kartleggingen og innhenting av fakta, kunnskap og innspill i prosjektet har vi argumentert for en lokalt forankret og konseptuell verdiskapingsmodell som tar sikte på å utnytte samspill mellom lokaliserte hogstmodne skogressurser og et lokalt næringsmiljø som over tid kan utvikles og forsterkes. I prinsipp ligner dette på en nedskalert modell for såkalt «smart spesialisering», der man støtter opp om nyskaping som er basert på eksisterende regionale ressurs- og konkurransefortrinn gjennom å utvikle knoppskyting og nye nisjer med potensial for økt verdiskaping og eksport utenfor regionen. Det innebærer også at det skapes grunnlag for å øke lokal verdiskaping og foredling av ressursgrunnlaget og bygge opp kunnskapsstøtte til disse prosessene over tid. Dette gir grunnlag for å kunne «klatre i verdikjedene» framfor å bli innelåst i en struktur der marginene for lokal verdiskaping blir stadig mindre. Dette er særlig aktuelt i forhold til diskusjonen omkring tilgangen på sagbruk som basis for videre verdiskaping, der valg av løsninger og skala må være tilpasset ressursgrunnlag, tilgjengelighet, næringsmiljø og markedsorientering for videre utvikling. For å oppnå dette vil det være viktig å videreutvikle samhandlingen med et bredt sett av kunnskapsmiljøer som NIBIO, SINTEF/NTNU, Treteknisk Institutt, Nordlandsforskning og klyngemiljøer/fellesarenaer som klyngen Woodworks Cluster mfl.

Som vi har vist til i analysen vil en videre lokal næringsutvikling kunne stå i et konkurranseforhold til aktører og eksisterende næringsorganisering/forretningsmodeller. Det vil være ønskelig å drøfte og forankre premissgrunnlaget og «modellen» for utvikling av økt treindustrialisering som er lokalt tilpasset og har lokale ringvirkninger for verdiskaping og sysselsetting. En slik prosess og validering av forutsetninger vil etter vårt skjønn ha behov for en modererende støtteaktivitet som Statsforvalteren og kommunene ut fra sin regionale og lokale rolle bør inneha, der bionæringsutvikling og omstilling er forankret i ansvarlig ressursforvaltning.

Ut fra svært varierende lokale forutsetninger og tunge interesser i dagens organisering av skogbasert verdikjede i et sektorperspektiv vil det være viktig å kunne moderere interesser og sikre at et tilstrekkelig bredt og relevant kunnskapsgrunnlag blir utviklet som støtte til omstillingstiltak og investeringer. Dette innebærer også at arbeidet med treindustrialisering i

fortsettelsen også skjer forankret i et bredt tilfang av kunnskapsstøtte som også går utover de sektorielle og naturvitenskapelige fokusområder som er godt ivaretatt.

Landbasert bioproduksjon vil etter vår (og manges) vurdering få en økende betydning for nødvendig og klimatilpasset omstilling av den regionale økonomien og grunnlaget for samfunnsutviklingen i Nordland. Vi tror derfor at satsingen på treindustrialisering fyller en viktig funksjon både i den resterende prosjektperioden og som grunnlag for videreføring.

REFERANSER

Statistikkgrunnlag

- SSB – temasider og tabeller Statistikkbanken for skogbruk - <https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/skogbruk>
- Landbruksdirektoratets statistikkbank for skogbruk og økonomisystem for skogordningene - <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/statistikk-og-utviklingstrekk/utviklingstrekk-i-skogbruket>
- Statsforvalteren i Nordland – statistikk Landbruk og skogbruk - <https://www.statsforvalteren.no/nb/Nordland/landbruk-og-reindrift/>
- Nordland fylkeskommune – Nordland i tall: <https://www.nordlanditall.no/>
- NIBIO: Taksering og lokalisering av skogressurser Landskogtakseringen, Skogressurskart (SR16) og Kilden.no.
- NIBIO: Produktark som beskriver Skogressurskartet SR16 - https://www.nibio.no/tema/skog/kart-over-skogressurser/skogressurskart-sr16/_attachment/inline/b1351797-d448-4a67-b099-961efaa6bf80:a264ffa49ee747962ed035247a926b42d125f7da/SR16_produktark.pdf

Andre kilder/referanser

- Fylkesplan for Nordland og regional planstrategi - <https://www.nfk.no/f/p1/ibfae97e8-dc3b-434d-aec6-b57d3e806dba/fylkesplan-for-nordland-2013-2025-webversjon.pdf>
- Nordlandsforskning – kunnskapsunderlag for rullering av innovasjonsstrategi Nordland 2024 - <https://nordlandsforskning.no/nb/publikasjoner/report/vi-gar-fulle-segl-oppdatert-kunnskapsgrunnlag-innovasjonsstrategien-i-nordland>
- Grønn varme nord – Bioenergi strategi for Nord-Norge - <https://www.statsforvalteren.no/troms-finnmark/horinger/2021/09/bioenergi-strategi-for-nord-norge/#:~:text=Statsforvalteren%20i%20Troms%20og%20Finnmark%20har%20samm-en%20med%20Statsforvalteren%20i,Strategien%20ble%20vedtatt%20h%C3%B8sten%202021.&text=En%20av%20v%C3%A5re%20oppgaver%20er,produsert%20med%20r%C3%A5stoff%20fra%20landbruket.>
- Regjeringen: Grønt industriløft - <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/gront-industriloft/id2920282/>
- Skog- og trenæringa – ein drivar for grøn omstilling. Regjeringens strategi v/landbruks- og matdepartementet, 2019 – se <https://www.regjeringen.no/contentassets/4e87f1f240f047bfac91e3202df74fcf/endelig-versjon-skog-og-trenariga-ein-drivar-for-gron-omstilling-07.03.2019.pdf>
- Nasjonal transportplan, avsnitt 4.9: <https://www.regjeringen.no/no/tema/transport-og-kommunikasjon/nasjonal-transportplan/id2475111/>
- Norsk PEFC Skogstandard - PEFC N 02.2022 – se <https://pefc.no/vare-standarder/norsk-pefc-skog-standard>
- Skogsertifisering - FSC Norge – Forest Stewardship Council – se <https://no.fsc.org/no-nb/skogsertifisering>
- LULUCF - Land Use Land Use Change and Forestry. EU-direktiv R841/2018 med seinere oppdateringer. Se <https://climate-laws.org/document/land-use-land-use->

[change-and-forestry-lulucf-regulation-eu-2018-841-on-the-inclusion-of-greenhouse-gas-emissions-and-removals-from-land-use-land-use-change-and-forestry-in-the-2030-climate-and-energy-framework-amending-regulation-eu-no525-2013-and-decision-no529-2013-eu_5c1f](#)

- Lov om skogbruk og skogvern - <https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1965-05-21>
- Statistikkbanken SSB, tabell 07371, 08120 og 08121 :Lønnsomhet i norsk næringsliv.
- Sand, R og Naper L (2021): Skognæringens verdiskaping i kystfylkene. Rapport 2021: 00863.
- Forslag til handlingsprogram Regional plan for landbruk 2023-2027, Nordland fylkeskommune.
- Innspill fra Arbor til rammebetingelser for økt treindustrialisering i Nordland (notat).
- Prosess21 – ekspertgruppen for biobasert prosessindustri, BIOPRO 2020
- Strategisk plan for Lofoten og Vesterålen 2024-2027.
- Nettstedet Arktisk gran – ressursportal for granrelatert nettverk og kunnskap i lofoten og Vesterålen – se www.arktiskgran.no
- Porter ME, 1979 Mar/Apr, 'How competitive forces shape strategy', Harvard Business Review.
- Porter ME, 1980, "Competitive Strategy: Techniques for Analysing Industries and Competitors". The Free Press.
- Porter ME, "Towards a Dynamic Theory of Strategy", Strategic Management Journal 1991, vol. 12, 95-117.
- PESTEL er et rammeverk for analyse av eksterne faktorer basert på en engelsk forkortelser: Political, Economic, Social, Technological, Environmental and Legal factors.
- Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. Journal of Management, ss. 99-120.

VEDLEGG

Oversikt over skog- og trerelaterte virksomheter i Nordland – IKS og AS. Kilde: Biznode/Nordlandsforskning.

Radetiketter	Summer av Antall ansatte siste år	Summer av Omsetning
ALSTAHAUG	160	226582
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	20	40930
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	4	7681
Produksjon av møbler og trevarer	0	192
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	116	160110
Tjenester til bygg- og treindustri	10	17669
(tom)	10	0
ANDØY	147	228617
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	7	7951
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	107	162682
Tjenester til bygg- og treindustri	33	57984
BEIARN	70	159210
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	1	511
Produksjon av møbler og trevarer	2	15
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	67	158684
(tom)	0	0
BINDAL	27	41374
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	9	13754
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	18	27321
Tjenester til bygg- og treindustri	0	299
BODØ	1250	2882342
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	408	991357
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	100	204029
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	4	5425
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	443	1251549
Tjenester til bygg- og treindustri	294	429982
(tom)	1	0
BRØNNØY	109	160798
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	9	9802
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	6	4550
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	60	69112
Tjenester til bygg- og treindustri	34	77334
BØ	23	20158
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	0	2610

Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	22	16946
Tjenester til bygg- og treindustri	1	602
DØNNA	10	8422
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	4	4317
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	1092
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	5	1885
Tjenester til bygg- og treindustri	1	1128
EVENES	43	43495
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	4	3268
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	29	35268
Tjenester til bygg- og treindustri	10	4959
FAUSKE	159	381344
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	6	15058
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	8	24355
Produksjon av møbler og trevarer	1	0
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	131	325197
Tjenester til bygg- og treindustri	13	16734
(tom)	0	0
FLAKSTAD	11	11678
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	9	8956
Tjenester til bygg- og treindustri	2	2722
GILDESKÅL	56	114866
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	4	6902
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	551
Produksjon av møbler og trevarer	0	0
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	35	82209
Tjenester til bygg- og treindustri	17	25204
(tom)	0	0
GRANE	137	217960
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	4	5103
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	115	197338
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	13	9937
Tjenester til bygg- og treindustri	5	5582
HADSEL	224	358016
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	57	22900

Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	9	7576
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	301
Produksjon av møbler og trevarer	1	16180
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	132	287264
Tjenester til bygg- og treindustri	25	23795
HAMARØY	33	33254
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	6	3181
Produksjon av møbler og trevarer	14	4283
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	11	24687
Tjenester til bygg- og treindustri	2	1103
HATTFJELLDAL	79	183681
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	75	180508
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	4	3173
HEMNES	71	89331
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	11	11951
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	4	2441
Produksjon av møbler og trevarer	11	9447
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	33	35453
Tjenester til bygg- og treindustri	12	30039
HERØY (NORDLAND)	9	30278
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	0	292
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	0	13
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	7	16228
Tjenester til bygg- og treindustri	2	13745
LEIRFJORD	21	22088
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	7	6711
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	1231
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	10	11762
Tjenester til bygg- og treindustri	3	2384
LURØY	54	60978
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	0	382
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	7	8446
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	43	49026
Tjenester til bygg- og treindustri	4	3124
LØDINGEN	46	86654
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	57

Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	42	78565
Tjenester til bygg- og treindustri	4	8032
MELØY	145	218750
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	19	30843
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	9	15264
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	7	7240
Produksjon av møbler og trevarer	12	38975
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	72	107851
Tjenester til bygg- og treindustri	24	18577
MOSKENES	71	53150
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	71	53150
NARVIK	601	1177735
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	108	336990
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	41	75414
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	2	2067
Produksjon av møbler og trevarer	1	2001
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	308	557056
Tjenester til bygg- og treindustri	139	204207
NESNA	8	7548
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	7	5713
Tjenester til bygg- og treindustri	1	1835
RANA	824	1822822
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	93	252877
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	62	126794
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	37	166529
Produksjon av møbler og trevarer	0	905
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	428	1036602
Tjenester til bygg- og treindustri	204	239115
RØDØY	5	2163
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	50
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	1	622
Tjenester til bygg- og treindustri	2	1491
RØST	0	0
(tom)	0	0
SALTDAL	109	247008
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	6	7352
Produksjon av møbler og trevarer	0	1957
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	94	227850
Tjenester til bygg- og treindustri	9	9849
SORTLAND	333	1082233

Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	119	237826
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	34	59031
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	146	737566
Tjenester til bygg- og treindustri	34	47810
STEIGEN	25	33131
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	7	5524
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	165
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	17	23018
Tjenester til bygg- og treindustri	1	4424
SØMNA	6	16456
Produksjon av møbler og trevarer	0	2475
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	6	13981
Tjenester til bygg- og treindustri	0	
SØRFOLD	43	52971
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	8	8336
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	13
Produksjon av møbler og trevarer	11	1766
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	21	31959
Tjenester til bygg- og treindustri	3	10897
TRÆNA	21	3753
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	0	3483
Tjenester til bygg- og treindustri	1	270
(tom)	20	0
VEFSN	353	586716
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	70	183969
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	17	28422
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	7	13966
Produksjon av møbler og trevarer	22	43766
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	167	285011
Tjenester til bygg- og treindustri	30	31582
(tom)	40	0
VEGA	0	594
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	0	85
Tjenester til bygg- og treindustri	0	509
VESTVÅGØY	339	741688
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	45	105459

Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	14	35371
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	9	4940
Produksjon av møbler og trevarer	5	2003
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	246	573786
Tjenester til bygg- og treindustri	20	20129
VEVELSTAD	2	3021
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	0	170
Tjenester til bygg- og treindustri	2	2851
VÆRØY	0	6142
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	0	6142
VÅGAN	283	415167
Deponering avfallshåndtering og tilrettelagt arbeid	90	37335
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	15	23717
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	10	2406
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	158	342908
Tjenester til bygg- og treindustri	10	8801
ØKSNES	166	372204
Omsetning og distribusjon av tre- og byggevarer	0	1
Primærproduksjon av skog byggematerialer og elementer	3	8629
Produksjon ferdighus og snekkervirksomhet	125	308651
Tjenester til bygg- og treindustri	38	54923
Totalsum	6073	12204378

NF-RAPPORT NUMMER: 04/2025

ISBN (DIGITAL): 978-82-7321-907-7

ISSN (DIGITAL): 2704-033X

